«ҚазТрансОйл» АҚ
Акционерлері жалпы жиналысының
шешімімен
БЕКІТІЛДІ
(2016 жылғы «__»_____отырыстың
№____хаттамасы)

«ҚазТрансОйл» АҚ

Шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептілік
(Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығына сәйкес)

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудиторлар есебі

Жеке қаржылық есептіліктің нысандары

Бухгалтерлік баланс 1-2
Пайдалар мен заладар туралы есеп 3-4
Ақшалай қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) 5-6
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп 7-10
Түсіндірме жазба 11-56

Building a better working world

Тәуелсіз аудиторлардың қорытындысы

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның Акционерлеріне:

Біз 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін «ҚазТрансОйл» АҚ-ның (бұдан әрі – «Компания») қоса беріліп отырған шоғырландырылмаған қаржылық есептілік нысандарына аудит жүргіздік, әрі оған 1, 2, 3, 4 нысандар мен ескертпелер (бұдан әрі – «шоғырландырылмаған есептілік нысандары») кіреді. Басшылық аталған шоғырландырылмаған есептілік нысандарын Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығына сәйкес әзірледі.

Шоғырландырылмаған есептілік нысандарына қатысты басшылықтың жауапкершілігі

Компания басшылығы шоғырландырылмаған есептілік нысандарының Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығына сәйкес әзірленуі және дұрыс берілуі үшін, сондай-ақ басшылықтың пікірінше шынайы емес әрекеттердің немесе қате салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылмаған есептілік нысандарын дайындауды қамтамасыз ету үшін қажетті ішкі бақылау процедуралары үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жауапкершілігі

Біздің міндетіміз жүргізілген аудит негізінде осы шоғырландырылмаған есептілік нысандары туралы пікірімізді білдіру болып табылады. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар біздің әдеп нормаларын сақтауымызды, аудитті қоса берілген шоғырландырылмаған есептілік нысандарында маңызды бұрмаланулардың жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болатындай етіп жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

Аудит шоғырландырылмаған есептілік нысандарында берілген сомалар мен ақпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдер алуға бағытталған процедуралардың орындалуын қамтиды. Шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан шоғырландырылмаған есептілік нысандарының едәуір бұрмалану тәуекелін бағалауды қоса алғанда, процедураларды таңдау аудитор тұжырымдарына негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор шоғырландырылмаған есептілік нысандарын дайындау мен дұрыс беруге қатысты ішкі бақылау аспектілерін Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірін білдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажет аудит процедураларын анықтау үшін қарастырады. Сондай-ақ Аудит таңдалған есеп саясатының орындылығы мен басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін бағалауды және тұтас шоғырландырылмаған есептілік нысандарының берілуін бағалауды қамтиды.

Біз алған аудиторлық дәлелдер пікірімізді білдіруге жеткілікті әрі тиісінше деп санаймыз.

Building a better working world

Қорытынды

Біздің ойымызша шоғырландырылмаған есептілік нысандары барлық маңызды аспектілерде «ҚазТрансОйл» АҚ-ның 2015 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін оның қаржы нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығына сәйкес лайықты түрде көрсетеді.

Есепке алу негізі

Біздің пікірімізді өзгертпестен, біз шоғырландырылмаған есептілік нысандарын Компания Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығының талаптарын орындау үшін әзірленгенін ерекше атап отырмыз. Нәтижесі ретінде шоғырландырылмаған есептілік нысандары өзге мақсаттар үшін жарамсыз болуы мүмкін.

Басқа да аспектілер

Компания Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін әзірлеген жеке қаржылық есептіліктің жеке жинағына біз 2016 жылғы 23 ақпанда Компания акционерлері үшін жеке аудиторлық есепті шығардық.

Ernst & Young LLP

Гульмира Турмагамбетова
Аудитор

Аудитордың 1998 жылғы 21 ақпандағы
№ 0000374 біліктілік куәлігі

Евгений Жемалетдинов
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы МФЮ-2
№0000003 болатын Қазақстан
Республикасының аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия

2016 жылғы 23 ақпан

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2015 жылғы 27 ақпандағы
№ 143 бұйрығына 2-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Қайта ұйымдастыру туралы мәлімет: жоқ

Ұйым қызметінің түрі: Магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау және су беру

Ұйымдастыру-құқықтық нысан: Акционерлік қоғам

Есептілік нысаны: ~~шоғырландырылған~~/шоғырландырылмаған

Меншік нысаны: жеке меншік

Қызметкерлердің орташа жылдық саны: 7.932 адам

Кәсіпкерлік субъектісі: ірі

Ұйымның заңды мекенжайы: Астана қ., Қабанбай батыр даңғылы, 19

Бухгалтерлік баланс

«_31_» желтоқсан 2015 жылғы жағдай бойынша

мың теңге

Активтер	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
I. Қысқа мерзімді активтер			
Ақша қаражаты және оның баламалары	010	**44.010.416**	39.248.732
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	011	**–**	–
Туынды қаржы құралдары	012	**–**	–
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	013	**–**	–
Өтегенге дейін ұсталатын қаржы активтері	014	**–**	–
Өзге де қысқа мерзімді қаржы активтері	015	**31.181.916**	32.111.695
Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	016	**2.677.840**	5.132.826
Ағымдағы табыс салығы	017	**–**	5.814.078
Қорлар	018	**2.549.716**	2.316.435
Өзге де қысқа мерзімді активтер	019	**11.438.250**	7.027.769
Қысқа мерзімді активтердің жиыны (010 жолдан 019 жолды қоса алғанда сомасы)	100	**91.858.138**	91.651.535
Сатуға арналған активтер (немесе істен шыққан топтар)	101	**–**	1.261
II. Ұзақ мерзімді активтер			
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	110	**–**	–
Туынды қаржы құралдары	111	**–**	–
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	112	**–**	–
Өтеуге дейін ұсталатын қаржы активтері	113	**–**	–
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	114	**4.487.436**	3.729.880
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	115	**–**	–
Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар	116	**–**	–
Инвестициялық мүлік	117	**–**	–
Негізгі қаражат	118	**430.345.045**	387.584.884
Биологиялық активтер	119	**–**	–
Барлау және бағалау активтері	120	**–**	–
Материалдық емес активтер	121	**1.478.896**	1.307.502
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	122	**–**	–
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	123	**42.691.897**	46.338.781
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны (110 жолдан 123 жолды қоса алғанда сомасы)	200	**479.003.274**	438.961.047
Баланс (100 жол + 101 жол + 200 жол)		**570.861.412**	530.613.843

11-56 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Бухгалтерлік баланс (жалғасы)
«_31_» желтоқсан 2015 жылғы жағдай бойынша

мың теңге

Міндеттеме және капитал	**Жол коды**	**Есепті кезеңнің аяғында**	Есепті кезеңнің басында
III. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	210	**–**	–
Туынды қаржы құралдары	211	**–**	–
Өзге де қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	212	**–**	–
Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	213	**16.495.346**	15.293.796
Қысқа мерзімді резервтер	214	**476.149**	503.449
Табыс салығы бойынша ағымдағы салық міндеттемелері	215	**698.462**	–
Қызметкерлерге сыйақылар	216	**5.979.200**	5.589.818
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	217	**29.226.479**	23.996.234
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны (210 жолдан 217 жолды қоса алғанда сомасы)	300	**52.875.636**	45.383.297
Сатуға арналған істен шыққан топтардың міндеттемелері	301	**–**	–
IV. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	310	**–**	–
Туынды қаржы құралдары	311	**–**	–
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	312	**–**	–
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	313	**–**	–
Ұзақ мерзімді резервтер	314	**37.098.387**	31.835.612
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	315	**37.516.962**	39.801.492
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	316	**–**	–
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны (310 жолдан 316 жолды қоса алғанда сомасы)	400	**74.615.349**	71.637.104
V. Капитал			
Жарғылық (акционерлік) капитал	410	**61.937.567**	61.937.567
Эмиссиялық кіріс	411	**–**	–
Сатып алынған меншікті үлес құралдары	412	**–**	–
Резервтер	413	**95.033.778**	106.728.849
Бөлінбеген пайда (өтелмеген залал)	414	**286.399.082**	244.927.026
Бас ұйымның меншік иелеріне тиесілі капиталдың жиыны (410 жолдан 414 жолды қоса алғанда сомасы)	420	**443.370.427**	413.593.442
Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі	421	**–**	–
Барлығы капитал (420 жол +/- 421 жол)	500	**443.370.427**	413.593.442
Баланс (300 жол + 301 жол + 400 жол + 500 жол)		**570.861.412**	530.613.843

Бас директор _____ *Н.Н. Шманов*

Бас бухгалтер _____ *М.Қ. Сармағамбетова*

11-56 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2015 жылғы 27 ақпандағы
№ 143 бұйрығына 3-қосымша

Нысан

Пайда мен залалдар туралы есеп
2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойынша

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Түсім	010	**193.617.592**	186.996.455
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	011	**109.130.474**	104.111.671
Жалпы пайда (010 жол – 011 жол)	012	**84.487.118**	82.884.784
Сату бойынша шығыстар	013	**–**	–
Әкімшілік шығыстар	014	**10.031.684**	11.371.158
Өзге шығыстар	015	**2.595.671**	824.240
Өзге кірістер	016	**1.242.068**	1.406.706
Операциялық пайда жиыны (залал) (+/- 012 жолдан 016 жолды қоса алғанда)	020	**73.101.831**	72.096.092
Қаржыландыру бойынша түскен кірістер	021	**5.716.616**	5.112.916
Қаржыландыру бойынша шығыстар	022	**2.171.000**	1.615.566
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы (залалындағы) ұйымның үлесі	023	**–**	–
Өзге де операциялық емес кірістер	024	**24.930.255**	1.014.930
Өзге де операциялық емес шығыстар	025	**–**	–
Салық салғанға дейінгі пайда (залал) (+/- 020 жолдан 025 жолды қоса алғанда)	100	**101.577.702**	76.608.372
Табыс салығы бойынша шығыстар	101	**21.934.973**	18.910.200
Салық салғаннан кейін жалғасатын қызметтен түсетін пайда (залал) (100 жол – 101 жол)	200	**79.642.729**	57.698.172
Салық салғаннан кейін тоқтатылған қызметтен түсетін пайда (залал)	201	**–**	–
Мыналарға қатысты бір жылғы пайда (200 жол + 201 жол)	300	**79.642.729**	57.698.172
Негізгі ұйымның меншік иелері		**79.642.729**	57.698.172
Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		**–**	–
Өзге де жиынтық пайда (410 жолдан 420 жолды қоса алғанда сомасы)	400	**(1.791.999)**	(17.935.378)
оның ішінде:			
Негізгі қаражатты қайта бағалау	410	**263.908**	(21.426.623)
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтерін қайта бағалау	411	**–**	–
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдасындағы (залалындағы) үлесі	412	**–**	–
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	413	**(2.503.907)**	(992.599)
Еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына табыс салығы мөлшерлемесін өзгерту тиімділігі	414	**–**	–
Ақша ағындарын хеджирлеу	415	**–**	–

11-56 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Пайда мен залалдар туралы есеп (жалғасы)
2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойынша

мың теңге

Көрсеткіштер атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Шетелдік ұйымдарға инвестициялар бойынша бағамдық айырма	416	–	–
Шетелдік операцияларға таза инвестицияларды хеджирлеу	417	–	–
Өзге де жиынтық пайданың өзге де құрауыштары	418	–	–
Пайда (залал) құрамында кері сыныптау кезіндегі түзету	419	–	–
Өзге де жиынтық пайда құрауыштарының салықтық тиімділігі	420	**448.000**	4.483.844
Жалпы жиынтық пайда (300 жол + 400 жол)	500	**77.850.730**	39.762.794
Мыналарға тиесілі жалпы жиынтық пайда:			
Негізгі ұйымның меншік иелері		**77.850.730**	39.762.794
Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		–	–
Акцияға арналған пайда:	600	**207**	150
оның ішінде:			
Акцияға арналған базалық пайда:			
Жалғасатын қызметтен		**207**	150
Тоқтатылған қызметтен		–	–
Акцияға арналған ажыратылған пайда:		–	–
Жалғасатын қызметтен		–	–
Тоқтатылған қызметтен		–	–

Бас директор *Н.Н. Шманов*

Бас бухгалтер *Д.К. Сармағамбетова*

11-56 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2015 жылғы 27 ақпандағы
№ 143 бұйрығына 4-қосымша

Нысан

Ақшалай қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс)
2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішінде

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
I. Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
Салық салғанға дейінгі пайда (залал)	010	**101.577.702**	76.608.372
Негізгі құралдар пен материалдық емес активтердің амортизациясы мен құнсыздануы	011	**32.616.872**	30.957.822
Гудвилдың құнсыздануы	012	**–**	–
Сауда және өзге дебиторлық берешектің құнсыздануы	013	**107.656**	3.251
Сатуға арналған шығындарды шегере отырып, әділ құнына дейін сатуға арналған активтердің (немесе кететін топтың) құнын есептен шығару	014	**–**	–
Негізгі қаражатты шегеруден түскен залал (пайда)	015	**1.174.119**	99.362
Инвестициялық мүліктен түскен залал (пайда)	016	**–**	–
Қарызды алдын ала өтеуден түскен залал (пайда)	017	**–**	–
Пайда мен залал туралы есеп арқылы түзетумен әділ құны бойынша көрсетілетін өзге қаржы активтерінен түскен залал (пайда)	018	**–**	–
Қаржыландыру бойынша шығыстар (кірістер)	019	**(786.496)**	(2.779.453)
Қызметкерлерге сыйақылар	020	**–**	–
Үлес құралдарымен сыйақылар бойынша шығыстар	021	**–**	–
Кейінге қалдырылған салықтар бойынша кірістер (шығыстар)	022	**–**	–
Іске асырылмаған оң (теріс) бағамдық айырма	023	**–**	–
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдада ұйымдастыру үлесі	024	**–**	–
Жалпы жиынтық пайданың (залалдың) өзге ақшалай емес операциялық түзетулері	025	**324.948**	580.099
Жалпы жиынтық пайданы (залалды) түзету жиыны, барлығы (+/- 011 жолдан 025 жолды қоса алғанда)	030	**33.437.099**	28.861.081
Қордағы өзгерістер	031	**(503.557)**	3.494.034
Резервтің өзгерістері	032	**(486.927)**	(416.701)
Сауда және өзге де дебиторлық берешектегі өзгерістер	033	**(4.286.944)**	(1.147.889)
Сауда және өзге де кредиторлық берешектегі өзгерістер	034	**(2.797.519)**	2.727.048
Салықтар мен бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша берешектегі өзгерістер	035	**32.637**	(3.505.133)
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелердегі өзгерістер	036	**5.605.249**	(4.493.813)
Операциялық активтер мен міндеттемелердің қозғалысы жиыны, барлығы (+/- 031 жолдан 036 жолға дейін)	040	**(2.437.061)**	(3.342.454)
Төленген сыйақылар	041	**2.729.303**	5.878.926
Төленген табыс салығы	042	**(16.850.829)**	(18.964.514)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (010 жол +/- 030 жол +/- 040 жол +/- 041 жол +/- 042 жол)	050	**118.456.214**	89.041.411
II. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсуі, барлығы (061 жолдан 071 жолды қоса алғанда сомасы)	060	**74.543.145**	129.888.489
оның ішінде:			
Негізгі құралдарды сату	061	**44.138**	350.813
Материалдық емес активтерді өткізу	062	**–**	–
Өзге де ұзақ мерзімді активтерді өткізу	063	**–**	–
Басқа ұйымдардың (еншілестерден басқа) үлес құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі үлестік қатысуларын өткізу	064	**–**	–
Басқа ұйымдардың борыштық құралдарын өткізу	065	**–**	–
Еншілес ұйымдарды бақылау кезінде шеккен зияндарды өтеу	066	**–**	–

11-56 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Ақшалай қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс)(жалғасы)
2015_ жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішінде

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
Өзге де қаржы активтерін өткізу	067	–	–
Фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	068	–	–
Алынған дивидендтер	069	**2.759.945**	979.800
Алынған сыйақылар	070		
Өзге түсімдер	071	**71.739.062**	128.557.876
2. Ақша қаражатының кетуі, барлығы (081 жолдан 091 жолды қоса алғанда сомасы)	080	**130.198.022**	161.873.483
оның ішінде:			
Негізгі қаражатты сатып алу	081	**68.635.483**	79.681.571
Материалдық емес активтерді сатып алу	082	**135.491**	213.862
Басқа ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	083	–	–
Басқа ұйымдардың (еншілестерден басқа) үлес құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі үлестік қатысуларын сатып алу	084	–	–
Басқа ұйымдардың үлестік құралдарын сатып алу	085	–	–
Еншілес ұйымдарға бақылауды алу	086	–	–
Өзге қаржы активтерін алу	087	–	–
Қарыз беру	088	**20.000.000**	–
Фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	089	–	–
Қауымдасқан және еншілес ұйымдарға инвестициялар	090	–	–
Өзге төлемдер	091	**41.427.048**	81.978.050
3. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (060 жол – 080 жол)	100	**(55.654.877)**	(31.984.994)
III. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсімі, барлығы (111 жолдан 114 жолды қоса алғанда сомасы)	110	–	–
оның ішінде:			
Акциялардың және басқа қаржы құралдарының эмиссиясы	111	–	–
Қарыздар алу	112	–	–
Алынған сыйақылар	113	–	–
Өзге түсімдер	114	–	–
2. Ақша қаражатының кетуі, барлығы (121 жолдан 125 жолды қоса алғанда сомасы)	120	**46.429.363**	41.925.280
оның ішінде:			
Қарыздарды өтеу	121	–	–
Сыйақы төлеу	122	–	–
Дивидендтерді төлеу	123	**46.429.363**	41.925.280
Ұйымдардың акциялары бойынша меншік иелеріне төлемдер	124	–	–
Өзге кетулер	125	–	–
3. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының таза сомасы (110 жол – 120 жол)	130	**(46.429.363)**	(41.925.280)
4. Валюта айырбастау бағамының теңгеге әсері	140	**(11.610.290)**	(280.747)
5. Ақша қаражатының артуы +/- азаюы (050 жол +/- 100 жол +/- 130 жол +/- 140 жол)	150	**4.761.684**	14.850.390
6. Есепті кезеңнің басына ақша қаражаты мен олардың баламалары	160	**39.248.732**	24.398.342
7. Есепті кезеңнің аяғындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	170	**44.010.416**	39.248.732

Бас директор _____ *Н.Н. Шманов*

Бас бухгалтер _____ *М.К. Сармағамбетова*

11-56 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2015 жылғы 27 ақпандағы
№ 143 бұйрығына 4-қосымша

Нысан

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішінде

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық ұйымның капиталы					Бақыламай-тын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Алдағы жылдың 1 қаңтарына арналған сальдо	010	**61.937.567**	**–**	**–**	**137.915.254**	**215.903.107**	**–**	**415.755.928**
Есеп саясатындағы өзгеріс	011	–	–	–	–	–	–	–
Қайта есептелген сальдо (010 жол +/- 011 жол)	100	**61.937.567**	**–**	**–**	**137.915.254**	**215.903.107**	**–**	**415.755.928**
Жалпы жиынтық пайда, барлығы (210 жол + 220 жол)	200	**–**	**–**	**–**	**(31.186.405)**	**70.949.199**	**–**	**39.762.794**
Бір жылдағы пайда (залал)	210	–	–	–	–	57.698.172	–	57.698.172
Өзге жиынтық пайда, барлығы (221 жолмен 229 жолды қоса алғанда сомасы)	220	**–**	**–**	**–**	**(31.186.405)**	**13.251.027**	**–**	**(17.935.378)**
оның ішінде:								
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалаудан түсетін өсім	221	–	–	–	(17.141.299)	–	–	(17.141.299)
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалаудан амортизацияны аудару	222	–	–	–	(13.251.027)	13.251.027	–	–
Сатуға арналған қолдағы қаржы активтерін (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалау	223	–	–	–	–	–	–	–
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдадағы (залалдағы) үлесі	224	–	–	–	–	–	–	–
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	225	–	–	–	(794.079)	–	–	(794.079)
Еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына арналған табыс салығының мөлшерлемесіндегі өзгерістердің тиімділігі	226	–	–	–	–	–	–	–
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегере отырып) хеджирлеу	227	–	–	–	–	–	–	–

11-56 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішінде

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық ұйымның капиталы					Бақыламай-тын меншік иелері үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншікті үлес құралдары	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Шетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	228	–	–	–	–	–	–	–
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	229	–	–	–	–	–	–	–
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (310 жолмен 318 жолды қоса алғанда сомасы)	300	**–**	**–**	**–**	**–**	**(41.925.280)**	**–**	**(41.925.280)**
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру:	310	–	–	–	–	–	–	–
оның ішінде:								
Қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		–	–	–	–	–	–	–
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемалары бойынша акциялар шығару		–	–	–	–	–	–	–
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасына қатысты салықтық пайда		–	–	–	–	–	–	–
Меншік иелерінің жарналары	311	–	–	–	–	–	–	–
Жеке меншік үлес құралдарын (акцияларын) шығару	312		–	–	–	–	–	
Бизнесті біріктіруге байланысты үлес құралдарын шығару	313	–	–	–	–	–	–	–
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрамы (салық тиімділігін шығара отырып)	314	–	–	–	–	–	–	–
Дивидендтерді төлеу	315	–	–	–	–	(41.925.280)	–	(41.925.280)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де бөлулер	316	–	–	–	–	–	–	–
Меншік иелерімен өзге де операциялар	317	–	–	–	–	–	–	–
Бақылауды жоғалтуға әкеп соқпайтын еншілес ұйымдарда қатысу үлесіне өзгерістер	318	–	–	–	–	–	–	–
Есепті жылдың 1 қаңтарына арналған сальдо (100 жол + 200 жол + 300 жол)	400	**61.937.567**	**–**	**–**	**106.728.849**	**244.927.026**	**–**	**413.593.442**
Есеп саясатындағы өзгеріс	401	–	–	–	–	–	–	–
Қайта есептелген сальдо (400 жол +/- 401 жол)	500	**61.937.567**	**–**	**–**	**106.728.849**	**244.927.026**	**–**	**413.593.442**

11-56 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)
2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішінде

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық ұйымның капиталы					Бақыламай-тын меншік иелері үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншікті үлес құралдары	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Жалпы жиынтық пайда, барлығы (610 жол + 620 жол)	600	**–**	**–**	**–**	**(11.695.071)**	**89.545.801**	**–**	**77.850.730**
Бір жылғы пайда (залал)	610	–	–	–	–	79.642.729	–	79.642.729
Өзге жиынтық пайда, барлығы (621 жолмен 629 жолды қоса алғанда сомасы)	620	**–**	**–**	**–**	**(11.695.071)**	**9.903.072**	**–**	**(1.791.999)**
оның ішінде:								
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалағандағы өсім	621	–	–	–	211.127	–	–	211.127
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалағандағы амортизацияны аудару	622	–	–	–	(9.903.072)	9.903.072	–	–
Сатуға арналған қолдағы қаржы активтерін (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалау	623	–	–	–	–	–	–	–
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдадағы (залалдағы) үлесі	624	–	–	–	–	–	–	–
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	625	–	–	–	(2.003.126)	–	–	(2.003.126)
Еншілес компаниялардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына арналған табыс салығының мөлшерлемесіндегі өзгерістердің тиімділігі	626	–	–	–	–	–	–	–
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегере отырып) хеджирлеу	627	–	–	–	–	–	–	–
Шетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	628	–	–	–	–	–	–	–
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	629	–	–	–	–	–	–	–

11-56 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)
2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішінде

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық ұйымның капиталы					Бақыламай-тын меншік иелері үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншікті үлес құралдары	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (710 жолмен 718 жолды қоса алғанда сомасы)	700	**–**	**–**	**–**	**–**	**(48.073.745)**	**–**	**(48.073.745)**
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру	710	–	–	–	–	–	–	–
оның ішінде:								
Қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		–	–	–	–	–	–	–
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемалары бойынша акциялар шығару		–	–	–	–	–	–	–
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасына қатысты салықтық пайда		–	–	–	–	–	–	–
Меншік иелерінің жарналары	711	–	–	–	–	–	–	–
Жеке меншік үлес құралдарын (акцияларын) шығару	712	–	–	–	–	–	–	–
Бизнесті біріктіруге байланысты үлес құралдарын шығару	713	–	–	–	–	–	–	–
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрамы (салық тиімділігін шығара отырып)	714	–	–	–	–	–	–	–
Дивидендтерді төлеу	715	–	–	–	–	(46.429.363)	–	(46.429.363)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де бөлулер	716	–	–	–	–	(1.644.382)	–	(1.644.382)
Меншік иелерімен өзге де операциялар	717	–	–	–	–	–	–	–
Бақылауды жоғалтуға әкеп соқпайтын еншілес ұйымдарда қатысу үлесіне өзгерістер	718	–	–	–	–	–	–	–
Есепті жылдың 31 желтоқсанына арналған сальдо (500 жол + 600 жол + 700 жол)	800	**61.937.567**	**–**	**–**	**95.033.778**	**286.399.082**	**–**	**443.370.427**

Бас директор

Н.Н. Шманов

Бас бухгалтер

М.К. Сармағамбетова

11-56 бет аралығындағы түсіндірме жазба осы шоғырландырылмаған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы» ЖАҚ (бұдан әрі – «МГК») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-ға берді, осының нәтижесінде «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «ҚазТрансОйл» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «Компания») болып қайта тіркелді.

2015 жылдың 31 желтоқсанына Компания акцияларының 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі. «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ» немесе «Бас компания») Компанияның ірі акционері болып табылады, оған Компанияда қатысудың бақылауүлесі (90%) тиесілі. ҚМГ акцияларының 90%-ы «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») тұлғасында Үкіметке тиесілі. ҚМГ акцияларының 10%-ы Қазақстан Республикасының Ұлттық банкіне тиесілі.

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда қатысу үлесі болды:

	Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚК» АҚ (бұдан әрі – «МұнайТас»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	**51%**	51%
«Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС (бұдан әрі – «ҚҚҚ»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	**50%**	50%
«Batumi Terminals Limited» (бұдан әрі – «BTL»)	Кипр	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып құю және сақтау, Батуми қ. Теңіз кемежайын және мұнай құю терминалын пайдалану	**100%**	100%

Компанияның бас кеңсесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналасқан. Компанияның Атырау (Батыс филиал), Павлодар (Шығыс филиал), Алматы (Ғылыми-техникалық орталық), Астана (Ұжымдық пайдалану есептеу орталығы) қалаларында орналасқан 4 филиалы және Ресей Федерациясында (Мәскеу, Омбы және Самара қалалары) өкілдік кеңселері бар.

Компания Қазақстан Республикасы аумағындаұзындығы 5.373 км магистральды мұнай құбырлары және ұзындығы 1.975 кмсуағызғылар желісі бар. Мұнымен қатар, Компания басқа аралас құбыр желілерінде мұнайды сақтауды, ауыстырып құюды және оның көлік экспедициясын жүзеге асырады. Компанияның МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындары Қазақстан мұнайын Қытайға тасымалдау үшін пайдаланылатын Кеңқияқ – Атырау, Кеңқияқ – Құмкөл және Атасу – Алашаңқай құбырларына иелік етеді. BTL еншілес кәсіпорны шикі мұнай және мұнай өнімдерін, сұйытылған мұнай газын құю және сақтау, сондай-ақ Батуми теңіз кемежайы және Батуми мұнай терминалы арқылы Грузияға құрғақ жүктерді ауыстырып тиеу бойынша қызметтер көрсетеді. BTL «Батуми мұнай терминалы» ЖШҚ (бұдан әрі – «БМТ») және Petrotrans Limited компаниясына иелік етеді. БМТ-ға «Батуми теңіз кемежайы» ЖШҚ-ның (бұдан әрі – «БТК») 100% үлесіне айрықша басқару құқығы тиесілі.

Компания табиғи монополист болып табылады және тиісінше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау комитетінің (бұдан әрі – «ТМРжБҚК») реттеу нысаны болады. ТМРжБҚК тариф есеп-қисабының әдіснамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ішінде мұнай тасымалдау тарифтік ставкаларын бекіту үшін жауапты.

«Табиғи монополиялар және реттелетін нарықтар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына 2015 жылғы 18 мамырда өзгерістер мен толықтырулар қолданысқа енгізілді, осыған сәйкес Қазақстан Республикасыныңаумағы арқылы транзиттеу мақсатында магистральдық құбырлармен мұнай тасымылдау қызметі және Қазақстан Республикасытөңірегінен шет аймаққа экспорттау табиғи монополиялық реттеу саласынан шығарылды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

ТМРжБКК-ның 2015 жылғы 21 тамыздағы 2015-2019 жылдарға ішкі нарыққа мұнай айдау бойынша шекті тарифтерді мынадай мөлшерде бекіту туралы бұйрығы 2015 жылғы 1 қазаннан бастап күшіне енді:

- 2015 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.225,04 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2016 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.547,46 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2017 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.902,13 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2018 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 4.292,40 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2019 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 4.721,72 теңге, ҚҚС-сыз.

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал құнын қайтаруға негізделеді. Қазақстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың құнынантөмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет етуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке алу керек.

Осы жекелеген қаржылық есептілікті Компанияның Бас директоры және Бас бухгалтері 2016 жылғы 23 ақпанда бекітті және басып шығаруға рұқсат етті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Бұл жекелеген қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ҚЕХС») сәйкес Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары кеңесі (бұдан әрі – «ҚЕХС жөніндегі кеңес») бекіткен редакцияда дайындалған.

Осы жекелеген қаржылық есептілік мына баптарды: қайта бағаланған құны бойынша есептелетін негізгі құралдарды қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған. Жекелеген қаржылық есептілік теңгемен берілген, ал барлық сома, басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мыңдыққа дейін дөңгеленіп алынған.

Жекелеген қаржылық есептілікте алдыңғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

Осы жекелеген қаржылық есептілікКомпанияның шоғырландырылған қаржылық есептілігінеқосымша шығарылды.Шоғырландырылған қаржылық есептілік 2016 жылғы 23 ақпанда Бас директордың және Бас бухгалтердің қолдауымен бекітіліп шығарылды. Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің көшірмесін Компанияның бас офисынан алуға болады *(1-ескертпе)*.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ

3.1 Еншілес ұйымдарға инвестициялар

Еншілес ұйымдарға инвестициялар осы жекелеген қаржылық есептілікте құнсыздануан шығындарды алып тастағанда өзіндік құн бойынша есепке алынады.

Әр есепті күнге Компания еншілес ұйымдарға инвестицияның құнсыздану мүмкіншіліктерін бағалайды. Егер сондай белгі болса, Компания инвестицияның өтелетін сомасын бағалайды. Инвестицияның өтелетін құны өткізімнен және пайдалану құннан шығындарды алып тастағандаәділ құннан ең үлкен болып табылады жәнеәр жеке инвестицияға белгіленеді.

Егер инвестицияның құны оның өтелетін құнынан жоғары болса, инвестицияның құны түсті деп есептеледі және өтелетін құнға дейін шығарылады.Пайдалану құнын бағалаған кезде болатын ақша ағындары есептеу мөлшерлемесі бойынша, ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін және инвестицияға лайық тәуекелдікті көрсететін салықты салғанға дейін есептеледі. Өткізімге жіберілетін шығындарды есептемегенде, әділ құнды анықтау кезінде бағалаудың түрлі әдістері қолданылады. Бұл есептер қолданылатын жағдайда бағалау коэффициентерімен, нарықтағы еншілес компаниялар акцияларының еркін айналымдағы бағалар белгісімен немесе әділ құнның өзге де қолжетімді көрсеткіштерімен құпталады.

Құнсыздануан болған залал құнсыздану болған мерзімдегі шығын деп саналады.

3.2 Бірлескен қызметке қатысу

Бірлескен кәсіпорындардағы инвестициялар осы жекелеген қаржылық есептілікте құнсыздануан шығындарды алып тастағанда бастапқы құн бойынша есепке алынады. *1-ескертпеде* көрсетілгендей, Компания екі бірлескен кәсіпорынға қатысады: ҚҚТ мен МұнайТас *(13-ескертпе)*.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.3 Шетел валютасын қайта есептеу

Осы жекелеген қаржылық есептілік теңгемен берілген, ол қызмет ететін валюта және Компанияны таныстыратын валюта болып табылады.

Операциялар мен қалдықтар

Шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштерін қанағаттандыратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша ескеріледі. Шетел валютасындағы монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валютасы спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындайтын барлық бағамдық айырма жиынтық кіріс туралы жекелеген есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптарбастапқы мәмілелер жасау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар баптың әділ құнының (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда немесе залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған кірістер немесе шығыстарда тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда немесе залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған кірістерді немесе шығыстарды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа бағамдар Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2015 жылғы 20 тамыздан бастап АҚШ долларына және басқа да негізгі валюталарға қатысты теңгенің айырбас бағамын бұрынғы деңгейде ұстап тұрудан бас тартуға, валюталық басқыншылық көлемдерін төмендетуге және теңгенің айырбас бағамын қалыптастыру үдерісіне араласуды қысқартуға шешім қабылдады. Құнсыздануға дейін және одан кейін айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін тиісінше 188,38 теңгені және 255,26 теңгені құрады.

31 желтоқсанға ҚҚБ белгілеген валюта айырбастау бағамдары мынаны құрады:

Теңге	**2015 жыл**	2014 жыл
АҚШ доллары	**340,01**	182,35
Ресей рублі	**4,61**	3,17
Еуро	**371,46**	221,97

2015 жыл және 2014 жыл үшін орташа салмақталған айырбас бағамдары мынаны құрады:

	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
Теңге	**2015 жылғы**	2014 жылғы
АҚШ доллары	**222,68**	179,12
Ресей рублі	**3,62**	4,75
Еуро	**246,89**	238,03

Осы жекелеген қаржылық есептілікті шығару күніне 1 АҚШ доллары үшін айырбас бағамы 348,69 теңгеге өсті.

3.4 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімдіге және айналымнан тыс/ұзақ мерзімдіге жіктеу

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есептілікте Компания активтер мен айналымды/қысқа мерзімдіге және айналымнан тыс/ұзақ мерзімдіге жіктеунегізінде көрсетеді. Актив айналымды болады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық кезең аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату мақсатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса;
- немесе ол өзін айырбастауға, немесе есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеу болған жағдайларды қоспағанда, ақша қаражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.4 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімдіге және айналымнан тыс/ұзақ мерзімдіге жіктеу (жалғасы)

Барлық өзге актив айналымнан тыс ретінде жіктеледі. Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық кезең аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса;
- немесе Компанияда есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Компания барлық өзге міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

3.5 Әділ құнды бағалау

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіпте жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді беру үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле мынадай болып өтуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта.

Компания негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жорамалдарды пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мүдделерінде әрекет етеді.

Қаржылық емес актив әділ құнының бағасыне активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдасын еселеу мүмкіндігін ескереді. Компания бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлы және әділ құнын бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше азпайдаланады.

Әділ құны жекелеген қаржылық есептілігінде бағаланатын немесе көрсетілетін барлық актив пен міндеттеме тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-деңгей – бірыңғай активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленуі бойынша (қандай да бір түзетулерсіз);
- 2-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі;
- 3-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта бақыланабайтын болып табылатын баға үлгісі.

Жекелеген қаржылық есептілікте кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Компания оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін айқындайды.

Жылжымайтын мүлік объектілері сияқты маңызды активтерді бағалау үшін сыртқы бағалаушылар тартылады. Негізгі құралдарды бағалау үш жылда бір рет кезеңділігімен жүргізіледі.Бағалаушыларды таңдау байқау негізде жүргізіледі. Іріктеу өлшемі ретінде нарықты білуі, беделі, тәуелсіздігі және кәсіби стандарттарға сәйкестігі қолданылады.

Әр есепті кезеңге Компанияның есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Компания талдайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.5 Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Осындай талдау аясында Компания соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын ақпаратты шарттармен және өзге де ақылға қонымды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Компания және сыртқы бағалаушылар әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Компания активтер мен міндеттемелерді олардың сипаты, оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдер, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген әділ құн көздері сатысының қолданылатын деңгейінегізінде жіктейді.

Негізгі құралдардың әділ құнын талдау және оны айқындау әдістері туралы қосымша ақпарат *4-ескертпеде* келтірілген.

3.6 Сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет

Компания айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды егер олардың теңгерімдік құны негізінен оларды ұзақ пайдалану нәтижесінде емес, оларды сату арқылы өтелуге жатса, сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктейді. Осындай айналымнан тыс активтер жәнесату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген шығу топтары мына екі мәннің – теңгерімдік құнның және сатуға немесе бөлуге арналған шығындарды шегергендегі әділ құнның кішісі бойынша бағаланады.

Бөлуге арналған шығындар бөлумен тікелей байланысты қосымша шығындар болып табылады және өзіне қаржы шығындарын және пайдаға салынатын салық бойынша шығыстарды қамтымайды.

Объектіні сату үшін ұсталатын ретінде жіктеу өлшемі егер сату мүмкіндігі жоғары, ал активтер немесе шығу тобы өзінің ағымдағы күйінде жедел сатылуы мүмкін болған жағдайда сақталған болып есептеледі. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сатуға байланысты елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатуды болдырмаудың шағын мүмкіндігін көрсетуі тиіс. Басшылықтың жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде сатуды аяқтауға нақты ниеті болуы тиіс.

Сатуға немесе бөлуге арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер өтелімге жатпайды.

Сату немесе бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдайы туралы жекелеген есепте айналымды/қысқа мерзімді баптар ретінде жеке ұсынылады.

Шығатын тоқтатылған қызмет ретінде мына жағдайда жіктеу өлшемдерін қанағаттандырады, егер шығып қалған ұйымның құрамдасы болса не сатуға арналған ретінде жіктелсе және:

- қызметтің жеке негізгі бағыты немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өңірді білдірсе;
- қызметтің жеке негізгі бағытын немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өңірді шығаруды жүзеге асыру жөніндегі бірыңғай үйлестірілген жоспарға енгізілген; не
- тек қана қайта сату үшін сатып алынған еншілес ұйым болса.

Тоқтатылған қызмет жалғастырылатын қызмет нәтижелерінен шығарылады және жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте тоқтатылған қызметтен салық салудан кейінгі пайда немесе залал ретінде жеке бап болып көрсетіледі.

Егер басқа жағдай көрсетілмесе, жекелеген қаржылық есептілігіне барлық ескертпелер өзіне жалғастырылатын қызметке қатысты сомаларды қамтиды.

3.7 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда өзіндіккұны бойынша есепке алынады. Кейінгі есепке алу жинақталған өтелімді (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаған құрылыстан басқа) және қайта бағалау болған жағдайда,және танылған құнсыздануан болатын залалдарды шегергендегі әділ құны бойыншажүргізіледі.

Компания артық технологиялық мұнай анықтағанда, нәтижесінде алынған объект актив анықтамасын қанағаттандыратын анықтайды, және егер солай болса, пайда болған активті негізгі құрал ретінде таниды.Бастапқы тану кезінде негізгі құрал нөлдік құн бойынша бағаланады және әрбір есепті күнге қайта бағаланады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.7 Негізгі құралдар (жалғасы)

Компания өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың қалдық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезең-кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есебін жүргізу саясатына сәйкес әр 3 жылда (жыл сайын қайта бағаланатын технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның теңгерімдік құнынан елеулі айырмашылығы болмағанына сенімділікті қамтамасыз ету үшін жүзеге асырылады.

Қайта бағалаудан құнның өсуі өзге де жиынтық кіріс құрамына жатады және сондықтан капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын алдыңғы қайта бағалау салдарынан болған және жиынтық кіріс туралы есепте бұрын танылған бөлігін қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оң қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда мен шығыннан танылады.

Активтің қайта бағаланған теңгерімдік құны негізінде есептелген өтелім мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген өтелім арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбеген пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау күніне жинақталған өтелім активтің жалпы теңгерімдік құнын бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін жете бағаланады. Актив шығарылған кезде нақты сатылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

Негізгі құралдардың құнынакапиталдандыру белгісі орындалатын жабдықтар бөліктерін ауыстыру құны және ұзақ мерзімді құрылыс жобалары бойынша қарыз жөніндегі шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың маңызды құраушыларын ауыстыру қажет болған жағдайда, Компания осындай құраушылардыөздеріне сәйкес дербес пайдалы қолдану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды.Солай сияқты басты техникалық тексеріс кезіндегі шығыстардың тану критерийлері болса, жабдықтарды ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құны бойыншы танылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге барлық шығын пайда немесе залал құрамында танылады.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса, тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу бойынша танылған резерв туралы бұдан әрі толық ақпарат үшін есепке алу пайымдарын, бағалау мәндерін және жол берушіліктерді қараңыз *(4-ескертпе)*.

Өтелім желілік әдіспен активтерді пайдалы қолданудың бағалау мерзімі ішінде келесі түрде есептеледі:

	Жылдар
Ғимараттар мен құрылыс	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар мен өзге де көлік активтері	5-30
Өзге де	2-10

Компанияның Есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаған құрылыс және жер өтелімге жатпайды.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құрауыштарын тануды доғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және теңгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалғакіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және өтелім әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай түзетіледі.

3.8 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған өтелімді және құнсызданудан болған жинақталған залалды шегергенде (олар болған ретте) бастапқы құны бойынша есептеледі. Компания ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, капиталдандырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.8 Материалдық емес активтер (жалғасы)

Материалдық емес активтерді пайдалы қолдану мерзімі шектеулі.

Пайдалы қолдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде өтеледі және егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Өтелім активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіспен есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті-он жыл ішінде өтеледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін өтелімді есептеу кезеңі мен мерзімі кем дегенде әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше өтелім кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі.

Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активтердің өтеліміне келетін шығындар жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активтерді танудың тоқтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану тоқтатылған кездегі жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

3.9 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Компания активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Компания активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ААТБ өтелетін құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (бұдан әрі – «ААТБ») әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық. Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз ақша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда өтелетін құн жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ-ның теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады. Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконталады.

Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер ескеріледі (егер ондай мәмілер орын алса). Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, еншілес компаниялар акцияларының нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Компания құнсыздану сомасын Компанияның жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын осындай жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте бес жылға жасалады. Неғұрлым ұзақ кезеңдер үшін өсудің ұзақ мерзімді қарқыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжамды ақша ағындарына қатысты қолданылады.

Созылатын қызметтер бойынша (қорлардың құнсыздануын қоса есептегенде) құнсыздануынан болатын залалдар қайта бағалау өзге де жиынтық кіріс құрамында танылған, бұрынғы қайта бағаланған негізгі құралдарды қоспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жиынтық кіріс туралы жекелеген есебінде танылады. Осы ретте құнсыздануан болатын залал да бұрын өткізілген қайта бағалау сомасы шегінде өзге де жиынтық кіріс құрамында танылады..

Әрбір есепті күнге Компания бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қысқарғандығының белгілерін анықтайды. Егер мұнай белгі бар болса, Компания активтің өтелетін құнын немесе ААТБ есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтелетін құнын анықтау үшін қолданылған бағада өзгеріс болған жағдайда ғана бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда теңгерімдік құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, теңгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Бұл жағдайда құнды қалпына келтіру қайта бағалаудан болған өсім ретінде есептеледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.10 Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері; қарыздар мен дебиторлық берешек; өтелгенге дейін ұсталып тұратын инвестиция; сату үшін қолда бар қаржы активтері, тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар ретінде жіктеледі. Компания өз қаржы активтерін олар бастапқы танылған кезде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта («стандартты жағдайлардағы» сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәміле ол жасалған күнге, яғни Компания активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Компанияның қаржы активтері ақша қаражаттарды, банк салымдары, сауда және басқа да дебиторлық берешекті қамтиды.

Кейінгі бағалау

Қаржы активтерінің кейінгі бағалауы олардың жіктелуіне байланысты болады:

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек белгіленген немесе анықталған төлемдері бар туындамайтын қаржы активін білдіреді, белсенді нарықта олардың бағасы белгіленбейді. Алғашқы танылғаннан кейін мұндай қаржы активтері құнсыздануданболған залалдарды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйлықақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде өтелім жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржыландырудан алынған табыс құрамына енгізіледі. Құнсыздануменбайланысты шығыстар жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржы шығындары құрамында және дебиторлық берешек болған кезде жалпы және әкімшілікшығыстардың құрамында есептеледі.

Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар

Тіркелген немесе анықталған төлемдері және тіркелген өтелу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері Компания оларды өтеу мерзіміне дейін нық ұстап тұруға ниетті және қабілетті болғанда өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиция ретінде жіктеледі. Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиция алғаш бағалағаннан кейін құнсыздануданболған залалдарды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады. Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйлықақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің өтелімі пайда немесе залал туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс құрамына енгізіледі. Құнсыздануменбайланысты шығыстар пайда немесе залалтуралы есепте қаржы шығындары құрамында есептеледі. Компанияның 2015 және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын есепті кезеңдер ішінде өтеуге дейін ұсталып тұратын салымдары болған.

Тануды доғару

Қаржы активі (немесе қолданылу ретіне қарай – қаржы активінің бөлігі немесе осындай қаржы активтері тобының бөлігі) тануды доғарады, егер:

- активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Компания өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай кідіртусіз үшінші тарапқа төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Компания активтен болатын барлық тәуекел мен табысты іс жүзінде берсе, не (б) Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.10 Қаржы активтері (жалғасы)

Тануды доғару (жалғасы)

Егер Компания өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, жаңа актив Компания берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде танылады.

Бұл жағдайда Компания тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Компания сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан қатысу активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе Компаниядан талап етілуі мүмкін төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

3.11 Қаржы активтерінің құнсыздануы

Сондай-ақ қаржы активтерінің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу мына ескертпелерде берілген:

- маңызды есеп жүргізу пайымдаулары, бағалау мәндері және болжаулар *(4-ескертпе)*;
- негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдер *(13-ескертпе)*;
- қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек *(8-ескертпе)*;
- жеткізушілерге берілген алғытөлемдер *(10-ескертпе)*
- өзге де қысқа мерзімді активтер *(10-ескертпе)*.

Әрбір есепті күнге Компания қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының уәжді белгілері болуын бағалайды. Қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы активтерді бастапқы танудан кейін болған бір немесе бірнеше оқиғалардың нәтижесінде құнсызданғандығының уәжді дәлелі болса («залал шегу жағдайының» болуы), олар қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынына сеніммен үміт күтерлік ықпал етсе, құнсызданды деп есептеледі.

Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қиыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта ұйымдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Бұдан басқа, мұндай дәлелдерге қаржы құралдары бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынының бағалауға болатын төмендеуін көрсететін бақыланатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің өзгеруі немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартумен белгілі бір байланыста тұрған экономикалық жағдайлардың болуы жатады.

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтер

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Компания алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері бар екендігіне не жинақтай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді. Егер Компания жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері оның маңызына тәуелсіз жоқ екендігін анықтаса, ол бұл активті кредит тәуекелінің осындай сипаттамасы бар қаржы активтері тобына қосады, ал сонан соң бұл активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен күтіліп отырған болашақ ақша ағынының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде (әлі шекпеген болашақ күтіліп отырған кредиттік залалдар ескерілмей) бағаланады. Есепті болашақ ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі.

Активтің теңгерімдік құны резерв шотын қолдану арқылы кемітіледі, ал залал сомасы пайда мен залал құрамында танылады. Төмендетілген теңгерімдік құны бойынша пайыздық кірісті есептеу құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын шегеру үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделіп, жалғасады. Пайыздық кірістер қаржыландырудан болған кірістер құрамында жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте көрсетіледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.11 Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтер (жалғасы)

Қарыздар егер оларды болашақта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық қол жетімді қамтамасыз ету іске асырылған не Компанияға берілген болса, тиісті резервтермен бірге теңгерімнен шығарылады.

Егер келесі жыл ішінде құнсыздануан болған есепті залал сомасы құнсыздануды таныған кейін болған әлдебір оқиғадан ұлғайса не кемісе, құнсыздануан болған бұрын танылған залал сомасы резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды не кемиді. Егер қаржы құралы құнының бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жиынтық кіріс туралыжекелеген есебінде қаржы шығындарының кемуі ретінде танылады.

3.12 Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер тиісінше пайда немесе залал, кредиттер және қарыз, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Компания өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы тану кезінде жіктейді.

Барлыққаржылық міндеттеме бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар мен несиелер және кредиторлық берешекжағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Компанияның қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиттік берешекті, кредиттер мен қарыздарды, қаржылық кепілдік шарттарын қамтиды.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау оларды былай жіктеуге байланысты:

Несиелер мен қарыздар

Бастапқы танудан кейін пайыздық кредиттер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып, өтелімдік құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану доғарылғаннан кейін жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып өтелім есептелуіне қарай танылады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде шегерімдер мен сыйлықақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық пен шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме өтелімі жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржыландыру бойынша шығындар құрамына қосылады.

Қаржы кепілдігі шарттары

Қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржы кепілдігі шарттары бастапқыда кепілдікті шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады. Кейіннен міндеттеме есепті күнге бар міндеттемені өтеу үшін қажетті шығындарды аса үздік бағалау және жинақталған өтелімді шегерген міндеттемелердің танылған сомасы өлшемдерінің ең көбі бойынша бағаланады.

Тануды доғару

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте қаржылық міндеттемелерді тану егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, доғарылады.

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттемемен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды доғару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың теңгерімдік құнындағы айырма жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.13 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға жатады, ал қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте берілген таза сома қазіргі кезде заңды қорғаумен қамтамасыз етілгентанылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізіп, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

3.14 Қорлар

Қорлар екі өлшемнің ең азы бойынша ескеріледі: өзіндік құн және өткізудің таза құны. Қорлардың бастапқы құны қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты кәдімгі қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Өткізудің таза құны өндірісті аяқтауға арналған болжамды шығыстар мен өткізуге кеткен бағалау шығындарын шегеріп тастап, кәдімгі қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

3.15 Ақша қаражаттары және олардың баламалары

Қаржылық жағдайы туралы жекелеген есепте ақшалай қаражат және олардың баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, қысқа мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды қамтиды.

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есептің мақсаттары үшін ақша қаражаттары мен олардың баламалары өтелмеген банкілік овердрафтарды шегеріп тастағанда, жоғарыдағы анықтамаға сай, ақша қаражаттарынан және қысқа мерзімді салымдардан тұрады.

3.16 Резервтер

Егер Компанияның өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі болса (заңды немесе тәжірибеден шыққан); осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады.

Егер Компания резервтің бір бөлігінің немесе немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастап, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

Компания активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындарға қатысты резервті таниды Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу шығындары бойынша резервтер есепті ақша ағынын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмсалатын күтілетін шығындардың дисконтталған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шотына қарайды және жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашақ шығындардағы немесе дисконттаудың қолданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив бағасына қосылады немесе алынады *(4-ескертпе)*.

3.17 Қызметкерлерге сыйақы

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шартқа сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы ұсынады. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.17 Қызметкерлерге сыйақы (жалғасы)

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар ұсыну құны «болжанатын шартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады. Актуарлық пайда мен залал актуарлық болжамдардағы өзгерістердің әсерін де, актуралық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтарға байланысты өткен тәжірибенің әсерін де қамтиды. Өзге өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, өткен қызметтер құнын жіне кадрлық қысқартулар немесе жүзеге асырылған есеп айырысулар әсерін қамти отырып ағымдағы кезеңде танылады.

Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетақылық міндеттемелерді есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжам – бұл дисконт мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау. Шегерім мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім өтелімі жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Өзіне актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын қайта бағалау нәтижелері тиісті соманы тиісті кірістер мен шығыстар пайда болған кезеңдегі өзге де жиынтық табыс арқылы меншік капитал құрамына тиісті соманы жатқыза отырып, қаржы жағдайы туралы есепте тікелей танылады. Қайта бағалау нәтижелері кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктелмейді.

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Компания жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте «Өзіндік құн», «Жалпы және әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығыстар» баптары құрамында (қызметтер бойынша жіктей отырып) белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелердің аталған өзгерістерін таниды:

- өзіне ағымдағы қызметтер құнын, өткен қызметтер құнын қамтитын қызметтер құны;
- таза пайыздық шығыстар немесе кірістер.

Біржолғы демалыс жәрдемақылардан басқа, қызметкерлерге сыйақылар қызметкерлерге басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіспен жүзеге асырылады.

Мұндай міндеттемелердіжыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

3.18 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Егер Компаниямен экономикалық пайда алу мүмкін деп бағаланса және егер түсім төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағалануы мүмкін болса, сол жағдайда пайда танылады. Түсім шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын өтем әділ бағасы бойынша бағаланады. Компания түсім алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Компания өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танитын, Компания агент ретінде қатысатын көліктік экспедициялау шарттарын қоспағанда барлық осындай шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тарап болғандықтан шартпен байланысты пайданы алады және тәуекелдерді қабылдайды) принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Тасымалдау бойынша қызметтер ұсыну

Тасымалдау және ауыстырып құю қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судың нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

Басқа да қызметтерді ұсыну

Басқа да қызметтерді ұсынудан алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.18 Түсімді және басқа да кірістерді тану (жалғасы)

Пайыздық кіріс

Өтелімдік құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойына немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндеттемесінің таза теңгерімдік құнына дейінгі ұзақтығы кемдеу кезеңіне күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаражатының түсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтерден алынған кіріс Компанияның төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады.

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен түскен кіріс

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен түскен кіріс «айда немесе төле» ережелерінде мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

3.19 Салықтар

Пайдаға ағымдағы салық

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы бұл Компания өз қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын кірісті алатын Қазақстан Республикасында қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей капиталда танылған баптарға жататын пайдаға ағымдағы салық жиынтық кіріс және залал туралы есепте емес, капитал құрамында танылады. Компания басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсінілуі мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтердің мен міндеттемелердің салық базасы және олардың қаржылық есептілігі үшін теңгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есептеледі.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды қоспағанда танылады:

- мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемесі активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесті біріктіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға әсер етпейді;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.19 Салықтар (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын мерзімі кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады, уақыт айырмашылықтары оған қарсы пайдаланылуы мүмкін.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерінің теңгерімдік құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің жиыны немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер есепті күнге жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтар баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және кейінге қалдырылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңдық бекітілген құқығы бар болса және кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Сату бойынша ҚҚС тауарларды жөнелту немесе қызметтер көрсету кезінде Қазақстан Республикасының бюджетіне төлеуге жатады. Сатып алулар бойынша ҚҚС жеткізушіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-мен есепке алуға жатады.

Түсім, шығыстар мен активтер активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған қосылған құн салығын салық органдары өтемейтін жағдайларды қоспағанда, қосылған құн салығының сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда қосылған құн салығы тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше, есепті күнге есеп айырысу жүргізілмеген сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есепте таза негізде көрсетіледі.

Салық заңнамасының және Компания қызметінің ерекшелігіне қарай өтеуге жататын ҚҚС-тың белгілі бір бөлігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-тың мұндай бөлігі ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәніне бағаланады және бар ААТБ бөлінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен бейнеленеді.

Салық органы өтейтін немесе оған төленетін ҚҚС-ның таза сомасы өтелетін ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ жеке қаржы жағдайы туралы есепте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.20 Меншікті капитал

Жарғылық капитал

Кәсіпорындарды біріктірген жағдайларды қоспағанда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші жақтарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

Дивидендтер

Компания ақша қаражатын бөлу бекітілген және бұдан былай Компанияның қарау мәні болмағанда бас ұйым акционерлеріне бөлуге қатысты міндеттемені және сенімсіз активтерді таниды. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншік капиталы құрамында танылады. Сенімсіз активтерді бөлуге қатысты міндеттеме бөлуге жататын активтердің әділ құны бойынша бағаланады, ал бұл активтердің әділ құнын қайта бағалау тікелей меншік капиталы құрамында танылады. Сенімсіз активтерді бөлу кезінде міндеттеменің теңгерімдік құны мен бөлінген активтер теңгерімдік құны арасындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Дивидендтер есепті күнге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ жекелеген қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе бекітілсе (жарияланса), олар туралы ақпарат есептілікте ашып жазылады.

3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары

Қабылданған есеп жүргізу саясаты төменде келтірілген жаңа немесе қайта қаралған 2015 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген Стандарттарды қоспағанда, алдыңғы есепті жылы қолданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Компания алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер

Компания алғаш рет кейбір жаңа стандарттарды және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулерді қолданады. Оларға мыналар жатады:

ҚЕХС (IAS) 19 «Белгіленген төлемдері бар зейнетақылық бағдарламалары: Жұмыскерлердің жарналарына» түзетулер

ҚЕХС (IAS) 19 белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік бағдарламаларды есепке алу кезінде ұйымның қызметкерлер немесе үшінші тараптар жарналарын есепке алуын талап етеді. Егер жарналар қызметтермен байланысты болса, олар теріс сыйақы ретінде қызметтер көрсету кезеңдеріне жатқызылады. Түзетулер егер жарналар сомасы жұмыс өтіліне тәуелсіз болса, жарналарды қызметтер көрсету кезеңдеріне жатқызу орнына ұйым мұндай жарналарды тиісті қызметтер көрсетілген кезеңдегі қызметтер құнының азаюы ретінде тануға құқылы екендігін түсіндіреді. Түзету 2014 жылғы 1 шілдеден немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Түзету Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер етпейді, өйткені Компания ұйымдарының бір де бірінің қызметкерлер немесе үшінші тұлғалар тарапынан жарналарымен белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік бағдарламалары жоқ.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде шығарылған, бірақ Компания жекелеген қаржылық есептілікті шығару күніне әлі күшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер келтіріліп отыр. Тізімге Компания бұл стандарттарды олар күшіне енген күннен бастап қолдануға ниетті.

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары»

2014 жылғы шілдеде ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IFRS) 9 *«Қаржы құралдарының»* түпкілікті нұсқасын шығарды, ол қаржы құралдары жөніндегі жобаның барлық кезеңі нәтижелерін көрсетеді және ҚЕХС (IAS) 39 *«Қаржы құралдары: тану және бағалауды»* әрі ҚЕХС (IFRS) 9-дың барлық нұсқасын ауыстырады. Стандарт жіктеуге және бағалауға, құнсыздануға және хеджирлеу есебін жүргізуге қатысты жаңа талаптар енгізеді. ҚЕХС (IFRS) 9 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» (жалғасы)

Стандарт шолу түрінде қолданылады, бірақ салыстырмалы ақпарат ұсыну міндетті болып табылмайды. ҚЕХС (IFRS) 9-дың алдыңғы редакцияларын (2009 жылғы, 2010 жылғы және 2013 жылғы) мерзімінен бұрын қолдануға, егер бастапқы қолдану күні 2015 жылғы 1 ақпанға дейінгі кезеңге келсе, жол беріледі. ҚЕХС (IFRS) 9-ды қолдану Компанияның қаржы активтерін жіктеуге және бағалауға әсер етеді, бірақ Компанияның қаржы міндеттемелерін жіктеуге және бағалауға әсер етпейді.

ҚЕХС (IFRS) 14 «Кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттары»

ҚЕХС (IFRS) 14 міндетті емес стандарт, ол қызметі тарифтік реттеуге жататын ұйымдарға ҚЕХС-ты алғашқы қолданғаннан соң кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттары бойынша қалдықтарға қатысты өздері пайдаланған қолданыстағы есеп саясаты қағидаттарын пайдалануды жалғастыруға рұқсат береді. ҚЕХС (IFRS) 14 пайдаланатын ұйымдар кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттарын қаржылық жағдай туралы есепте жеке жолдармен, ал осындай қалдықтар бойынша қозғалысты пайда немесе залал туралы есепте және өзге де жиынтық табыста жеке жолдармен ұсынуға тиіс.

Стандарт тарифтік реттеу сипаты және олармен байланысты тәуекелдер туралы, сондай-ақ осындай реттеудің ұйымның қаржылық есептілігіне әсері туралы ақпараттың ашылуын талап етеді. ҚЕХС (IFRS) 14 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Компания ҚЕХС бойынша есептілікті қазірдің өзінде дайындап отырғандықтан, бұл стандарт оның қаржылық есептілігіне қолданылмайды.

ҚЕХС (IFRS) 15 «Клиенттермен шарттар бойынша түсім»

ҚЕХС (IFRS) 15 2014 жылғы мамырда шығарылды және клиенттермен шарттар бойынша түсімге қатысты қолданылатын бес кезеңді қамтитын жаңа үлгіні көздейді. ҚЕХС (IFRS) 15-ке сай түсім өтемді көрсететін сома бойынша танылады, оған құқықты ұйым клиентке тауар беруге немесе қызметтер көрсетуге алмастырып алуды күтеді.

Түсім жөніндегі жаңа стандарт барлық ұйымға қатысты қолданылады және ҚЕХС-ға сай түсімді тануға қолданылатын қолданыстағы барлық талапты ауыстырады. Стандарт 2017 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты толық көлемде қайталай қолданылады не жаңартылған қайталай қолданумен пайдаланылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі кезде Компания ҚЕХС (IFRS) 15 әсерін бағалауда және жаңа стандартты күшіне енудің тиісті күніне қолдануды жоспарлап отыр.

ҚЕХС (IFRS) 11 «Бірлескен қызмет» – «Бірлескен операциялардағы қатысу үлестерін сатып алуды есепке алу» (түзетулер)

ХҚЕС (IFRS) 11-ге түзетулер бірлескен операциялардың қатысушысы ҚЕХС (IFRS) 3-ке сай юизнесті біріктіруді ескеру үшін қызметі бизнесті білдіретін бірлескен операциялардағы қатысу үлестерін сатып алуды ескеруін талап етеді. Түзетулер, сондай-ақ, егер бірлескен бақылау сақталатын болса, осы бірлескен операциядағы қосымша қатысу үлестерін сатып алу кезінде бірлескен операциядағы бұрынғы бар қатысу үлестері қайта бағаланбайтындығын түсіндіреді.

Сонымен қатар ҚЕХС (IFRS) 11-ге қолдану саласынан шығару кіргізілді, осыған сай егер бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптар (есеп беретін ұйымды қоса алғанда) бір ғана соңғы бақылаушы тараптың жалпы бақылауында болса, бұл түзетулер қолданылмайды.

Түзетулер бірлескен операциядағы бастапқы қатысу үлестерін сатып алуға қатысты да, сол бірлескен операциядағы қосымша қатысу үлестерін сатып алуға қатысты да қолданылады және келешекті негізде 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады, бұл орайда мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

ҚЕХС (IAS) 16 және ҚЕХС (IAS) 38 «Өтелімнің жол берілетін әдістерін түсіндіру» (түзетулер)

ҚЕХС (IFRS) 16 және ҚЕХС (IFRS) 38 қағидаттары түсім экономикалық пайда құрылымын көрсететінін түсіндіреді, ол активті пайдалану аясында тұтынылатын экономикалық пайда нәтижесінде емес, бизнес қызметінен (актив оның бір бөлігі болады) туындайды. Түсімге негізделген әдіс нәтижесінде негізгі құралдарды өтелімі үшін пайдаланыла алмайды және сирек жағдайда материалдық емес активтер өтелімі үшін ғана пайдаланыла алады. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен басталатын жылдық кезеңдерге қатысты келешекті негізде қолданылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде, өйткені Компания өзінің айналымнан тыс активтерінің өтелімі үшін түсімге негізделген әдісті пайдаланған жоқ.

ҚЕХС (IAS) 27 «Жекелеген қаржылық есептілікке үлесті қатысу әдісі» (Түзетулер)

Түзетулер ұйымдарға жекелеген қаржылық есептілікте еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындарға және тәуелді ұйымдарға инвестицияның есебін жүргізу үшін үлестік қатысу әдісін пайдалануға рұқсат береді. ҚЕХС қолданылатын және өзінің жеке қаржылық есептілігінде қатысу үлесі әдісіне көшу туралы шешім қабылдайтын ұйым бұл өзгерісті қайталай қолдануға тиіс. ҚЕХС-ті алғаш пайдаланатын және өзінің жекелеген қаржылық есептілігінде үлестік қатысу әдісіне өту туралы шешім қабылдайтын ұйымдар бұл әдісті ҚЕХС-қа өткен күннен бастап пайдалануға міндетті. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады, бұл орайда мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2010-2012 жылдар кезеңі

Осы түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енді және Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпеді және өзіне мына түзетулерді қамтиды:

ҚЕХС (IFRS) 2 «Акцияларға негізделген төлем» (түзету)

Бұл түзету қайталай қолданылады және нәтижелерге жетудің белгілі бір жағдайларымен және құқық беру жағдайлары болатын қызметтер көрсету кезеңінің жағдайларымен байланысты түрлі мәселелерді түсіндіреді:

- нәтижелерге қол жеткізу жағдайы қызметтер көрсету кезеңдері ережелерін қамтуы тиіс;
- мақсатты көрсеткішке контрагенттің қызметтер көрсету уақытында қол жеткізілуі тиіс;
- мақсатты көрсеткіш ұйымның немесе сол топтың құрамындағы басқа ұйымның қызметіне жатқызылуы тиіс;
- нәтижелерге қол жеткізу жағдайлары нарықтық жағдай болуы немесе ондай болмауы мүмкін;
- егер контрагент әлдебір себеппен құқық берілген кезең ішінде қызметтер көрсетуді доғарса, қызметтер көрсету кезеңнің шарттары орындалмайды.

ҚЕХС (IFRS) 3 «Бизнесті біріктіру» (түзету)

Түзету келешекте де қолданылады және бизнестің біріктірілуімен байланысты міндеттемелер (немесе активтер) ретінде жіктелген шартты өтеу туралы барлық келісім соңында ҚЕХС (IAS) 39 қолданылу саласына жататындығына немесе жатпайтындығына байланыссыз пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2010-2012 жылдар кезеңі (жалғасы)

ҚЕХС (IFRS) 8 «Операциялық сегменттер» (түзетулер)

Түзетулер қайталай қолданылады және мыналарды түсіндіреді:

- ұйым 12 ҚЕХС (IFRS) 8 тармағында біріктіру шамаларын қолдану кезінде басшылық пайдаланған пайымдау туралы ақпаратты, оның ішінде осындай түрде біріктірілген операциялық сегменттердің қысқаша сипаттамасын және біріктірілген экономикалық сегменттердің ұқсас экономикалық сипаттамалары болатындығы туралы қорытындыны қалыптастыру кезінде бағаланған экономикалық индикаторлар (мысалы, сатулар және жалпы маржа) туралы ақпаратты ашуға тиіс;
- сегменттер активтерін және жинақталған активтерді салыстыру туралы ақпарат салыстыру операциялық шешім қабылдайтын басшылыққа сегменттер міндеттемелері бойынша ашылатын ақпарат сияқты берілетін жағдайда ғана ашылады.

ҚЕХС (IAS) 16 «Негізгі құралдар» және ҚЕХС (IAS) 38 «Материалдық емес активтер» (түзетулер)

Түзетулер қайталай қолданылады және ҚЕХС (IAS) 16 және ҚЕХС (IAS) 38 аясында актив нарықтық құнына активтің жалпы баланстық құнын түзету арқылы бақыланатын деректер негізінде қайта бағалануы мүмкін екенін немесе баланстық құнына нарықтық құнын анықтау арқылы және пропорционалды түзетулер жалпы баланстық құн нарықтық құнына тең баланстық құны түпкілікті етуге болатынын түсіндіріледі. Топтың ағымдағы аралық кезеңдегі қайта бағалаудан түзету танылған жоқ

ҚЕХС (IAS) 24 «Байланысқан тараптар туралы ақпаратты ашу» (түзету)

Түзетулер қайталай қолданылады және басқарушы компания (басты басқарушы қызметкердің қызметтерін көрсететін ұйым) байланысқан тарап болып табылады және оған байланысқан тараптар туралы ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қолданылады. Сонымен қатарбасқарушы компанияның қызметтерін пайдаланатын ұйым басқару қызметтерін тұтынумен байланысты шеккен шығыстар туралы ақпаратты ашуға міндетті.

ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2011-2013 жылдар кезеңі

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енді жәнеКомпанияның жекелеген қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпеді және өзіне мына түзетулерді қамтиды:

ҚЕХС (IFRS) 3 «Бизнесті біріктіру» (түзету)

Түзету қайталай қолданылады және ҚЕХС (IFRS) 3 қолданылу саласынан мына ерекшеліктерді түсіндіреді:

- ҚЕХС (IFRS) 3 қолданылу саласына бірлескен кәсіпорындар туралы да, бірлескен кәсіпкерлік туралы да барлық келісім жатпайды;
- қолданылу саласынаносындай алып тастау бірлескен кәсіпкерлік туралы келісімнің өзінің қаржы есептілігінде есепке алуға қатысты ерекше қолданылады.

ҚЕХС (IFRS) 13 «Әділ құнды бағалау» (түзету)

Түзету қайталай қолданылады және ҚЕХС (IFRS) 13 портфеліне қатысты ерекшелік қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерге қатысты ғана емес, сондай-ақ соңында ҚЕХС (IFRS) 9 (немесе ҚЕХС (IAS) 39, егер қолданылатын болса) қолданылу саласына кіретін басқа да шарттарға қатысты қолданыла алады.

ҚЕХС (IAS) 40 «Инвестициялық мүлік» (түзету)

ҚЕХС (IAS) 40-та қосымша қызметтерді сипаттау мүлік иесіндегі бар инвестициялық жылжымайтын және жылжитын мүлікті (яғни негізгі құралдарды) шектейді.Түзету келешекте де қолданылады және операцияның мәнін (актив сатып алу немесе бизнесті біріктіру) анықтау үшін ҚЕХС (IAS) 40 емес ҚЕХС (IFRS) 3 қолданылатындығын түсіндіреді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2012-2014 жылдар кезеңі

Осы түзетулер 2016 жылдың 1 қаңтарынан басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Өзіне мына түзетулерді қамтиды:

ХҚЕС (IFRS) 5 «Ұзақ мерзімді сатуға арналған деп жіктелген активтер мен тоқтатылған қызмет»

Активтерді (немесе шығаруға арналған топтарды) шығару әдетте меншіктеушілерге сату немесе тарату арқылы жүзеге асырылады. Түзету бір әдістенекінші әдіске көшужаңа жоспар ретінде емес бастапқы жоспардың жалғасы ретінде қарастырылуы тиіс екенін түсіндіреді. Сонымен, (IFRS) 5 ХҚЕС-ты қолдану үзілмейді. Бұл түзету перспективті түрде қолданылатын болады.

ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету»

(i) Қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттар

Түзету өтемақы төлеуді қамтамасыз етуді қарастыратын қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттар қаржылық активте жалғаспалы түрде қатыса алатындығы туралы түсіндіреді. Ақпаратты ашып көрсетуқажеттілігін анықтау үшінКомпания (IFRS) ҚЕХС 7-те жалғаспалы түрде қатыса алатындығына сәйкес жәрдемақы және келісім сипатын бағалау керек. Қандай қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттаржалғаспалы түрде қатыса алатындығын бағалау ретроспективті жүзеге асырылуы тиіс. Алайда, Компания бірінші рет енгізілген түзетулерді қолданған жылдық кезеңіне дейінгі кезеңдердегі ақпаратты ашып көрсету талап етілмейді.

(ii) 7 (IFRS) ХҚЕС-ке түзетулерді қысқартылған аралық қаржылық есептілігіне қолдану

Түзету өзара есепке алу ақпараттын ашуға қатысты талаптар, соңғы жылдық есептілігінде мұндай ақпарат елеулі жаңарту туралы ақпарат болған кездегі жағдайларды қоспағанда, қысқартылған аралық қаржылық есептілігінде қолданылмайтындығын түсіндіреді. Түзету ретроспективті түрде қолданылуы тиіс.

ХҚЕС (IAS) 19 «Қызметкерлерге берілетін сыйақылар»

Түзету жоғары сапалы корпоративтік облигациялар нарығының дамуы облигация шығарылған ел валютасына емес, облигациялар деноминацияланған валютасына бағаланатындығы туралы түсіндіреді. Нақты валютамен көрсетілген жоғары сапалы корпоративтік облигациялардың дамыған нарығы болмаған жағдайда, мемлекеттік облигациялар бойынша мөлшерлемені пайдалану керек. Бұл түзету перспективті қолданылуы тиіс.

ХҚЕС (IAS) 34 «Аралықтақ қаржылық есептілік»

Түзету аралық кезең ақпараты аралықтақ қаржылық есептілігінде немесе аралықтағы қаржылық есептілігінің басқа да тиісті сілтемелері бар жерде (мысалы, басшылық түсіндірмелерінде немесе тәуекелдерді бағалау есептілігінде) ашылуға тиіс деп түсіндіреді. Басқа да ақпарат осындай шарттармен және аралықтақ қаржылық есептілігі ретінде бір уақытта пайдаланушыларға қол жетімді болуы тиіс. Осы түзету ретроспективті түрде қолданылуы тиіс. Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

ҚЕХС түзетулер (IAS) 1 «Ақпарат ашудың саласындағыбастама»

ҚЕХС (IAS) 1 *«Қаржылық есептілігін ұсыну»* түзетулері қолданыстағы ҚЕХС (IAS) 1 талаптарын айтарлықтай өзгертпейді, одан гөрі түсіндіреді.

Түзетулер келесіні түсіндіреді:

- ҚЕХС (IAS) 1-дағы материалдық талаптарын;
- қаржылық жағдай туралы және жиынтық кіріс туралы есептерінің жеке элементтері тәптіштеулі болуы мүмкін;
- компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне ескертулердің тәртібін таңдауға мүмкіндігі бар;
- үлестік қатысу әдісі бойынша есептелетінтәуелді ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындардың өзге де жиынтық кіріс үлесі бір элементте біріктіріліп ұсынылуы тиіс және кейін пайда немесе залал есеп құрылымында жіктелетін немесе қайта жіктелмейтін элемент ретінде есепке алынады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2012-2014 жылдар кезеңі (жалғасы)

ҚЕХС түзетулер (IAS) 1 «Акпарат ашудың саласындағыбастама» (жалғасы)

Сонымен қатар, түзетулер қаржылық жағдай және жиынтық кіріс туралы есепте қосымша аралық жиынтық сомаларын ұсынуда қолданылатын талаптарды түсіндіреді.

Бұл түзетулердің қолдануы 2016 жылдың 1 қаңтарынан немесе сол күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді .

Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Компанияның жеке қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтің немесе міндеттеменің теңгерімдік құнына елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Компанияның тәуекелдерге ұшырауы туралы және айқынсыздықтары туралы өзге де ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты *(28-ескертпе)*;
- сезгіштік талдамасы туралы ақпаратты ашу *(28-ескертпе)*, бағалау мәндері және болжаулар.

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Компанияның болжаулары мен бағалау мәндері ол жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде оның қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашаққа қатысты болжаулар нарықтық өзгерістер мен Компания бақылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Компания негізгі құралдарды қайта бағалауды (технологиялық мұнайды қоспағанда) 2013 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша жүргізді. Қайта бағалауды тәуелсіз кәсіби бағалаушы «Прайсуотерхаус Куперс Такс энд Эдвайзори» ЖШС жүргізді.

Технологиялық мұнайдан басқа негізгі құралдардың әділ құнын айқындау үшін бастапқы деректер әділ құн иерархиясы (бақыланбайтын бастапқы деректер) 3-деңгейіне жатады.

Бағалаудың пайдаланылған әдіснамасы негізінен өтелетін ауыстыру құнын бағалауға («шығын әдісі») негізделген. Шығын әдісі негізінен бағаланатын негізгі құралдардың белсенді нарығы болмаған жағдайда, мамандандырылған активтерді бағалау үшін қолданылады.

Жүргізілген бағалау аясында негізгі құралдардың өтімділігіне тест жүргізілді. Бұл орайда сатып алынатын құн пайдалану құндылығын бағалау жолымен есептелді. Пайдалану құндылығын есептеу кезінде мынадай болжамдар қолданылды:

- дисконттау мөлшерлемесі – 12,7%;
- аса маңызды актив қызметінің қалдық мерзімі – 13,6 жыл;
- аса маңызды актив қызметінің қалдық мерзімі кезеңіне өсудің ұзақ мерзімді қарқыны – 5,16%.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Негізгі құралдарды қайта бағалау (жалғасы)

Сондай-ақ пайдалану құндылығын бағалау нәтижелері көрсетілетін қызметтерді сату көлемдеріне, көрсетілетін қызметтерге арналған тарифтер деңгейіне, күрделі және ағымдағы шығындар мөлшері болжамдарына сезімтал.

Әрбір есепті күнге Компания өзінің негізгі құралдарының теңгерімдік құны мен есепті күнге әділ құн қолданылып анықталғанмен арадағы айырманың болуын бағалайды. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания басшылығы өзінің негізгі құралдарының әділ құнына қатысты өз бағалауын тағы да қайта қарады. Нәтижесінде, басшылық 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдардың (технологиялық мұнайды қоспағанда) әділ құны 2013 жылғы 31 шілдедегі соңғы қайта бағалау күнінеқарағанда айтарлықтай өзгерістер болмады деген тұжырымдамаға келді. Қорытындысында, Компанияның негізгі құралдарының әділ құны олардың теңгерімдік құнына сәйкес келеді.

Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ құнының ауытқуы айтарлықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, жыл сайын жүргізіледі. Технологиялық мұнай 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта бағаланды.

Технологиялық мұнайдың әділ құнын айқындау үшін бастапқы деректер әділ құн иерархиясының 2-деңгейіне жатқызылады (белгіленбейтін бақыланған бастапқы деректер).

Келесі пайымдауларды технологиялық мұнайдың әділ құнын айқындау кезінде Компания басшылығы назарға алған болатын:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болып табылады;
- технологиялық мұнай ТМРжБҚК қойған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгедей түрде пайдаланыла да алмайды;
- ТМРжБҚК және Үкімет елдегі жалпы баға индексіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мұқият қадағалап отырады (экспорт үшін тарифты қоспағанда), және тиісінше егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Компанияға ҚМГ белгілеген қағида әсер етеді және егер мұнайдың белгілі бір бөлігін сатуға шешім қабылданып, мұндай шешімді ТМРжБҚК бекіткен жағдайда, ол тек ҚМГ тобының сауда бөлімшесіне ғана ішкі баға бойынша сатылуы мүмкін;
- және егер Компанияға құбырдың жаңа бөліктерін толтыру үшін қосымша мұнай қажет болса, ол оны осындай ішкі бағамен ҚМГ тобының кәсіпорнынан сатып алар еді.

Осы факторлардың бәрін назарға алып, басшылық әділ құнын көрсету үшін құбырдағы технологиялық мұнайға мейлінше сай келетін, 2015 жылғы 31 желтоқсандағы нарықтың хабардар қатысушысы анықтаған баға бір тонна үшін 84,71 АҚШ доллары (28.802 теңге) болар еді (2014 жылғы 31 желтоқсанда: бір тонна үшін 164,52 АҚШ доллары (30.000 теңге). Мұнай құнының өзгеруіне әсері 2.759.330 мың теңгені құрады, сондай-ақ 2.921.212 мың теңге мөлшерінде мұнай қалдықтарын қосымша бағалау танылды *(11-ескертпе)*.

2015 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.397.778 тоннаны құрады (2014 жылғы 31 желтоқсан: 2.307.952 тонна). 2015 жылғы 31 желтоқсанға түгендеу нәтижелері бойынша 101.424 тонна (2014 жылғы 31 желтоқсан: 119.041 тонна) артық мұнай анықталды және кезең ішінде 11.598 тонна мұнай есептен шығарылды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Негізгі құралдардың құнсыздануы

Егер активтің не ААТБ-ның теңгерімдік құны оның сатуға жұмсалатын шығындарды шегергендегі әділ құн мен құндылықтарды пайдаланудың мөлшерінен жоғары болатын өтілетін құннан асып кетсе құнсыздық орын алады. Сатуға жұмсалатын шығындарды шегергендегі әділ құн есебі ұқсас активтерді тәуелсіз тараптар арасында сату операциялары міндетті күші бар ақпаратқа немесе активтің шығуынан болған қосымша шығындарды шегергендегі бақыланатын нарықтық бағаларға негізделген. Құндылықтарды пайдаланудың есебі ақша ағынының дисконтталу моделіне негізделген. Ақша ағындары бюджет негізінде келесі бес жылға анықталады және Компанияның ол қызметті жүргізу бойынша міндеттемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызметті және келешекте ААТБ құнсыздану мәніне тексерілетін активтердің нәтижелерін жақсартатын елеулі инвестицияларды қамтымайды. Өтелетін сома ақшалай қаражаттың дисконтталған ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақшалай қаражаттың күтілетін түсімдеріне және экстраполяциялау мақсатында пайдаланылған өсу қарқынына анағұрлым сезімтал.

Негізгі құралдар қызметінің пайдалы мерзімі

Компания негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер күту бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер ҚЕХС (IAS) 8 *«Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктерге»* сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Компанияның пайдалану мерзімі аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және қоршаған ортаны қалпына келтіру, оның ішінде жерді қайта өңдеу шараларын өткізу бойынша заңдық міндеттемесі бар. Бұл, егер Компанияның құбырлары бойынша мұнайды тасымалдайтын жер қойнауын пайдаланушылардың мұнай қоры толық таусылса мүмкін болады.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемеге алынған резерв Қазақстан Республикасында қолданылатын техникалық ережелер мен нормаларға сәйкес бөлшектеу және жерді қайта өңдеу бойынша жүргізілетін жұмыстардың Компания есептеген құны негізде бағаланады (1 км құбырды бөлшектеу бойынша шығын сомасы 3.524 мың теңгені құрайды (2014 жылғы 31 желтоқсан: 3.581 мың теңге).

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару жәнежерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер құрамында қалдықтарды орналастыру полигондарын жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Экологиялық кодексіне сәйкес 2013 жылы құрылды, осыған сәйкесқалдықтарды орналастыру полигондарының иесі жерді қайта өңдеу және полигон жабылғаннан кейін қоршаған ортаға әсерді мониторингтеу бойынша іс-шаралар жүргізу үшін жою қорын құрады.

Міндеттемені орындаудың күтілетін мерзімі ішінде инфляцияның болжалды мөлшерлемесі және есепті кезеңнің соңындағы төменде берілген дисконт мөлшерлемесі қолданыла отырып, резерв сомасы есепті мерзімнің соңына қарай анықталды:

	2015 жыл	2014 жыл
31 желтоқсанға дисконттау мөлшерлемесі	**6,73%**	6,2%
31 желтоқсанға инфляцияның мөлшерлемесі	**6,0%**	6,0%
Міндеттемені орындаудың мерзімі	**10 жыл**	14 жыл

Дисконтталу мөлшерлемесін есептеу Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары бойынша тәуекелдерсіз мөлшерлемелерге негізделеді.2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге арналған резервтің теңгерімдік құны 21.999.701 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 20.631.009 мың теңге) *(15-ескертпе)*.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)

Залалды жою кезіндегі шығындарды бағалау табиғатты қорғау талаптарындағы және заңнаманы түсіндірудегі әлеуетті өзгерістерге ұшырайды. Сондай-ақ, мұндай шығындарды бағалау кезіндегі айқынсыздықтар баламатаңдаулардағы, бұзылған жерлерді жою мен қайта қалпына келтіру әдістеріндегі, дисконт деңгейлері мен инфляция мөлшерлемесіндегі және осы міндеттеме күшіне енетін кезеңдегі әлеуетті өзгерістерді қамтиды.2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару жәнежерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердіңмаңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	**Төмендеуі**	**Өсуі**
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5%	+0,5%
	1.061.763	(1.008.300)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5%	+0,5%
	(1.019.728)	1.064.091

Күмәнді борыштар бойынша резервтер

Компания күмәнді дебиторлық берешектер, жеткізушілерге берілген алдын ала төлемдер және өзге де активтер бойынша резерв жасайды. Күмәнді шоттарды бағалаған кезде тапсырыс беруші қызметінің алдыңғы және күтілетін нәтижелері назарға алынады. Экономикадағы, саладағы немесе тапсырыс берушінің нақты сипаттамасындағы өзгерістер жекелеген қаржылық есептілікте ескерілген күмәнді шоттарға резерв бойынша түзетулер енгізуді қажет етуі мүмкін. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы күмәнді шоттар бойынша резервтер 790.332 мың теңге және 738.100 мың теңге сомасында қалыптасты *(8, 10 және 13-ескертпелер)*.

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын түсіндіруге, салық заңнамасындағы өзгерістерге, сондай-ақ келешекте салық салынынатын кірістерді алу мерзімі мен сомаларына қатысты айқындық жоқ. Компанияның алуан түрлі халықаралық операцияларын, сондай-ақ бар шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипаты мен күрделілігін ескергенде, нақты нәтижелер мен қабылданып рұқсат етілген нәтижелер арасында пайда болған айырма немесе мұндай рұқсат етілген нәтижелердің болашақтағы өзгеруі пайда салығы бойынша шығыстар немесе кірістер сомасы есептілігінде көрсетілген болашақ түзетулерге әкелуі мүмкін. Негізделген болжамдарға сүйене отырып, Компания өз қызметін жүзеге асыратын елдердегі салық органдары жүргізген салықтексеруінен болуы мүмкін салдарына арнап резерв жасайды. Мұндай резервтердің мөлшері түрлі факторларға, мысалы, алдыңғы тексерулердің жәнесалық заңнамасын салық төлеуші компанияның және тиісті салық органының түсіндіруіне тәуелді болады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері салық салынатын пайда алынуы мүмкін деңгейде пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады және қарсы салық залалдары оған есептелуі мүмкін. Болашақ салық салынатын пайданы алудың ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде жекелегенқаржылық есептілікте тануға болатын мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет. 2015 жылғы 31 желтоқсандамерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылған активтер сомасы 8.175.916мың теңге болды (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 7.525.200 мың теңге) *(25-ескертпе)*. 2015 жылғы және 2014 жылдарғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша мойындалмаған активтері болған жоқ.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарийлік әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарийлік әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарийлік әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақыларөсімі туралы болжамдарды қамтиды. Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және еңбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге төленетін сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжам әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Қазақстанда корпоративтік бағалы қағаздар белсенді нарығының болмауына байланысты шегерудің тиісті мөлшерлемесін анықтау кезінде Компания басшылығы еңбек қызметінің аяқталуы бойынша сыйақылардың қолданылуының күтіліп отырған мерзіміне сәйкес келетін өтеудің қолдану мерзімдері бар мемлекеттік бағалы қағаздардың пайыздық мөлшерлемесін (МЕУКАМ) ескереді. Тиісті бағалы қағаздар сапасы одан әрі ұдайы талданып отырады.

Өлім-жітім деңгейі ашық қол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ жалақы мөлшерінің көбеюі және зейнетақы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырған болашақ құнсыздану қарқынына негізделеді.

2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарийлік болжамдар мынадай түрде берілген:

Пайызбен	**2015 жыл**	2014 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	**6,55%**	7,3%
Инфляция мөлшерлемесі	**6,0%**	6,04%
Ұзақ мерзімді жылдық төлемдердің болашақта ұлғаюы	**6,0%**	6,04%
Болашақта жалақының өсуі	**6,0%**	6,04%
Өлім-жітім пайызы	**12,0%**	12,0%

2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсанға еңбек қызметінің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеменің орташа ұзақтығы 16 жылды құрады.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	**Төмендеуі**	**Өсуі**
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% 1.341.318	+0,5% (719.875)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5% (723.585)	+0,5% 1.337.029
Болашақта жалақының өсуі	-0,5% (723.585)	+0,5% 1.337.029
Өмірдің ұзақтығы	-1 жыл (341.930)	+1 жыл 344.034

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

5. АКЦИЯНЫҢ ТЕҢГЕРІМДІК ҚҰНЫ ЖӘНЕ АКЦИЯҒА ШАҚҚАНДАҒЫ ПАЙДА

Акцияға базалық пайда сомалары Компанияның жай акцияларын ұстаушыларынатиісті кезеңдегі таза пайданы кезең ішіндегі айналымдағы жай акциялардың орташа санына бөлу жолымен есептелген. Компания айырбасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан бір акцияның базалық пайдасы акцияға таратылған пайдаға тең.

Төменде акцияға базалық пайда есептеуде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы ақпарат келтірілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайда	**79.642.729**	57.698.172
Акцияға базалық пайданы есептеуге арналған жай акциялардың орташа саны	**384.635.599**	384.635.599
Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті жылдағы пайдаға қатысты акцияға базалық пайда *(теңгемен)*	**207**	150

Жай акциялардың теңгерімдік құны

Төменде Компанияның бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның теңгерімдік құны көрсетілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	**570.861.412**	530.613.843
Минус: материалдық емес активтер *(12-ескертпе)*	**(1.478.896)**	(1.307.502)
Минус: міндеттемелер жиыны	**(127.490.985)**	(117.020.401)
Жай акциялардың теңгерімдік құнын есептеуге арналған таза активтер	**441.891.531**	412.285.940
Жай акциялар саны	**384.635.599**	384.635.599
Бір жай акцияның теңгерімдік құны *(теңгемен)*	**1.149**	1.072

6. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттар және олардың баламалары келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген мерзімді салымдар	**33.783.170**	19.451.877
Банктердегі теңгемен көрсетілген мерзімді салымдар	**10.126.290**	19.311.501
Банктердегі теңгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	**86.613**	471.928
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	**780**	347
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	**23**	80
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	**12.871**	11.542
Жолдағы ақша	**27**	–
Кассадағы қолма-қол ақша	**642**	1.457
Жиыны	**44.010.416**	39.248.732

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қазақстандық банктерде теңгемен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың басым бөлігінің сыйақы мөлшері жылдық 0,47%-дан бастап 32%-ға дейін пайыздар бойынша есептелді (2014 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,49%-дан 17%-ға дейін). АҚШ долларымен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйақы мөлшері жылдық 0,25%-дан бастап 3%-ға дейін пайыздар бойынша есептелді (2014 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,3%-дан 1,77%-ға дейін).

Теңгеге қатысты АҚШ долларының айырбас бағамының өзгеру нәтижесінде *(3.3-ескертпе)*, есепті кезеңде Компания, негізінен, екінші деңгейдегі банктердегішетел валютасындағы (АҚШ долларында) ағымдағы шоттарда, 3 айға дейінгі мерзімді салымдарда, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді салымдарда орналасқан ақша қаражаттарына байланысты бағамдық айырмадан болған кіріс таныды. 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшінбағамдық айырмадан болған кірістің таза құны 24.930.255 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін – 1.014.930 мың теңге).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

7. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА ЖӘНЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қаржы активтері келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар *(26-ескертпе)*	**18.735.079**	–
Қысқа мерзімді банк салымдары	**12.322.761**	31.984.190
Ұзақ мерзімді банк салымдары	**4.487.436**	3.729.880
Салымдар бойынша есептелген пайыздар	**124.076**	127.505
Жиыны	**35.669.352**	35.841.575

2015 жылғы 31 желтоқсанда банк салымдары келесі түрде көрсетілді:

- қазақстандық банктерде өтеу мерзімі 2015 жылғы наурызда және мамырда аяқталатын, пайыздық мөлшерлемесі жылдық 1,4%-тен 2%-ке дейін 3-12 айға қысқа мерзімді АҚШ долларында орналасқан банк салымдары (2014 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық 0,6%-тен 3,5%-ке дейін);
- Компания жұмысшыларын тұрғын үймен қамтамасыз ету аясында жеңілдетілген несиелеу мөлшерлемемен орналастырылған, сәйкесінше 2029 жылға және 2025 жылға дейінгі мерзімгежылдық 2%-тен 3,5%-ке дейін пайыздық мөлшерлемемен пайдаланылуы шектелген ұзақ мерзімді салымдар (2014 жылғы 31 желтоқсанға: сәйкесінше 2029 жылға және 2024 жылға дейінгімерзімге жылдық 2%-тен 3,5%-ке дейін пайыздық мөлшерлемемен).

8. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі *(26-ескертпе)*	**1.394.939**	1.902.654
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	**1.000.631**	1.489.130
Үшінші тараптардың өзге де сауда дебиторлық берешегі	**982.238**	2.273.771
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі *(26-ескертпе)*	**36.122**	102.156
	3.413.930	5.767.711
Минус: күмәнді берешектер бойынша резерв	**(736.090)**	(634.885)
Жиыны	**2.677.840**	5.132.826

Өзге де дебиторлық берешек негізінен «айда немесе төле» ережелерінде мұнай тасымалдау жөнінде қызметтер көрсетуге арналған шарттарға сай мұнайдың жеткізілмеген көлемдері бойынша айыппұл мен өсімпұлдарды құрайды.

Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша резервтегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
1 қаңтарға	**634.885**	630.921
Бір жылға есептеу *(20-ескертпе)*	**107.934**	3.964
Берешекті есептен шығарудағы қолдану	**(6.729)**	–
31 желтоқсанға	**736.090**	634.885

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша туындау мерзімдері бойынша қысқа мерзімді сауда дебиторлық берешегін талдау келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**Жиыны**	**Мерзімі өткізілмеген, әрі құнсызданбаған**	**Мерзімі өткізілген, бірақ құнсызданбаған**				
			<30 күн	**31-60 күн**	**61-90 күн**	**91-120 күн**	**>121 күн**
2015 жыл	**2.677.840**	**2.532.905**	**45.204**	**57.883**	**26.380**	**15.468**	**–**
2014 жыл	5.132.826	4.957.436	15.409	73.093	50.919	35.969	–

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

8. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	**2.676.647**	5.131.578
Шетел валютасымен	**1.193**	1.248
Жиыны	**2.677.840**	5.132.826

9. ҚОРЛАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тауарлы-материалдық қорлар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Босалқы бөлшектер	**1.388.979**	1.371.518
Отын	**515.616**	589.785
Тауарлар	**140.887**	93.138
Құрылыс материалдары	**111.722**	107.620
Арнайы киім	**98.406**	78.892
Химиялық реагенттер	**90.812**	35.575
Өзге де	**221.157**	63.184
	2.567.579	2.339.712
Минус: ескірген және өтемсіз тауарлы-материалдық қорлар бойынша резерв	**(17.863)**	(23.277)
Жиыны	**2.549.716**	2.316.435

Ескірген және өтемсіз тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
1 қаңтарға	**23.277**	34.082
Бір жылға есептеу/(қайтару) *(20-ескертпе)*	**6.644**	(5.342)
Қорларды есептен шығарудағы қолдану	**(12.058)**	(5.463)
31 желтоқсанға	**17.863**	23.277

10. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	**5.767.898**	3.245.840
Өтеуге жататын ҚҚС	**3.403.826**	2.890.385
Байланысты тараптарға алғытөлемдер *(26-ескертпе)*	**1.841.099**	447.876
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	**151.948**	228.039
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	**211.765**	167.076
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	**49.092**	42.498
Қызметкерлердің берешегі	**12.302**	9.610
Болашақ кезеңдер шығыстары	**213**	134
Өзге де	**1.091**	–
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	**(984)**	(3.689)
	11.438.250	7.027.769

Өзге де қысқа мерзімді активтер бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
1 қаңтарға	**3.689**	4.598
Резервті қайтару *(20-ескертпе)*	**(81)**	(909)
Алғытөлемдерді шығарудағы қолдану	**(8)**	–
Өзге де ағымдағы активтерді есептен шығарудағы қолдану	**(2.616)**	–
31 желтоқсанға	**984**	3.689

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

11. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	3.905.170	147.474.455	6.279.383	59.315.573	101.311.191	69.238.572	14.269.705	27.625.768	429.419.817
Түсімдер	26	3.131	1.938.243	52.332	1.503.954	–	1.010.513	71.783.342	76.291.541
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша резертен түсімдер *(15-ескертпе)*	–	1.674.849	–	–	–	–	–	–	1.674.849
Шығарылу	(13.414)	(1.592.467)	(224.365)	(187.081)	(618.593)	(140.123)	(426.128)	(237.588)	(3.439.759)
Бағаның кемуі (активті қайта бағалаудан болған резерв)	–	–	–	–	–	(2.759.330)	–	–	(2.759.330)
Артылғандарды қайта бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	–	–	–	–	–	2.921.212	–	–	2.921.212
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	(2.443)	–	–	(27.573)	–	–	–	–	(30.016)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған	46.275	30.335.502	6.430	5.254.159	10.846.917	–	250.517	(46.739.800)	–
Материалдық емес активтерге ауыстырылған *(12-ескертпе)*	–	–	–	–	–	–	–	(448.716)	(448.716)
Аударымдар мен ауыстырулар	–	3.329.020	75.651	(186.312)	(2.472.105)	–	159.814	(906.068)	–
2015 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	3.935.614	181.224.490	8.075.342	64.221.098	110.571.364	69.260.331	15.264.421	51.076.938	503.629.598
2014 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	–	(14.327.030)	(1.546.897)	(7.116.726)	(14.601.608)	–	(4.222.557)	(20.115)	(41.834.933)
Тозу	–	(10.245.282)	(1.204.066)	(4.943.046)	(11.503.849)	–	(2.994.353)	–	(30.890.596)
Шығарылу	–	194.239	222.431	153.001	607.195	70.058	417.457	155.238	1.819.619
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	–	(697.404)	–	(74.850)	(60.242)	(195.867)	(346)	(27.094)	(1.055.803)
Құнсыздану (кірістер мен шығындар есебінен)	–	(951.986)	–	(68.763)	(100.868)	(73.731)	(5.095)	(130.439)	(1.330.882)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	–	–	–	8.042	–	–	–	–	8.042
Аударымдар мен ауыстырулар	–	(16.469)	–	4.472	25.593	–	(13.596)	–	–
2015 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	–	(26.043.932)	(2.528.532)	(12.037.870)	(25.633.779)	(199.540)	(6.818.490)	(22.410)	(73.284.553)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

11. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2013 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	3.899.931	97.334.066	4.959.367	55.900.255	78.321.789	89.188.248	11.916.998	35.677.946	377.198.600
Түсімдер	926	–	1.678.498	10.586	1.090.951	–	709.409	69.087.643	72.578.013
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша резертен түсімдер *(15-ескертпе)*	–	962.826	–	–	–	–	–	–	962.826
Шығарылу	(8.993)	(158.670)	(71.707)	(318.781)	(234.484)	(212.857)	(189.282)	(24.227)	(1.219.001)
Бағаның кемуі (активті қайта бағалаудан болған резерв)	–	–	–	–	–	(19.585.387)	–	–	(19.585.387)
Бағаның кемуі(шығындар есебінен)	–	–	–	–	–	(151.432)	–	–	(151.432)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	–	–	(2.270)	–	–	–	–	(834)	(3.104)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған	13.306	49.332.447	95.409	3.715.657	21.943.330	–	1.654.036	(76.754.185)	–
Материалдық емес активтерге ауыстырылған *(12-ескертпе)*	–	–	–	–	(123)	–	–	(360.575)	(360.698)
Аударымдар мен ауыстырулар	–	3.786	(379.914)	7.856	189.728	–	178.544	–	–
2014 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	3.905.170	147.474.455	6.279.383	59.315.573	101.311.191	69.238.572	14.269.705	27.625.768	429.419.817
2013 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	–	(4.240.358)	(486.794)	(2.119.082)	(4.184.306)	–	(1.169.753)	–	(12.200.293)
Тозу	–	(10.084.580)	(1.145.468)	(5.206.935)	(10.609.944)	–	(3.231.665)	–	(30.278.592)
Шығарылу	–	107.510	67.519	222.954	221.796	146.540	179.903	2.484	948.706
Құнсыздану(активті қайта бағалаудан болған резерв)	–	(44.865)	–	(7.453)	(5.345)	(101.186)	–	(3.962)	(162.811)
Құнсыздану(шығындар есебінен)	–	(64.898)	–	(6.172)	(7.891)	(45.354)	–	(18.637)	(142.952)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	–	–	1.009	–	–	–	–	–	1.009
Аударымдар мен ауыстырулар	–	161	16.837	(38)	(15.918)	–	(1.042)	–	–
2014 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	–	(14.327.030)	(1.546.897)	(7.116.726)	(14.601.608)	–	(4.222.557)	(20.115)	(41.834.933)
2015 жылғы31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	**3.935.614**	**181.224.490**	**8.075.342**	**64.221.098**	**110.571.364**	**69.260.331**	**15.264.421**	**51.076.938**	**503.629.598**
Жинақталған өтелім және құнсыздану	**–**	**(26.043.932)**	**(2.528.532)**	**(12.037.870)**	**(25.633.779)**	**(199.540)**	**(6.818.490)**	**(22.410)**	**(73.284.553)**
Қалдық құн	**3.935.614**	**155.180.558**	**5.546.810**	**52.183.228**	**84.937.585**	**69.060.791**	**8.445.931**	**51.054.528**	**430.345.045**
2014 жылғы31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	3.905.170	147.474.455	6.279.383	59.315.573	101.311.191	69.238.572	14.269.705	27.625.768	429.419.817
Жинақталған өтелім және құнсыздану	–	(14.327.030)	(1.546.897)	(7.116.726)	(14.601.608)	–	(4.222.557)	(20.115)	(41.834.933)
Қалдық құн	3.905.170	133.147.425	4.732.486	52.198.847	86.709.583	69.238.572	10.047.148	27.605.653	387.584.884

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

11. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- «Қаражанбас-Ақтау» участкесінде «Қаламқас-Қаражанбас-Ақтау» бас мұнай құбырын қайта құру, «ТОН-2» бас мұнай құбырының және басқа да мұнай құбырларының бөліктерін ауыстырумен қоса күрделі жөндеу;
- өрт сөндіру жүйесін және объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру, қараусыз автоматтандырылған байланыс орталықтарының құрылысы, «Өзен-Атырау-Самара» мұнай құбырының 1.235 км-дегі қабылдау нүктелерінің құрылысы, битум зауытына мұнай саны мен сапасын өлшеу жобасын іске асыру және басқасы.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтыды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- өрт сөндіру жүйесін қайта құру, объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру және басқалары.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толығымен өтелінген, бірақ әлі де пайдаланыстағы негізгі құралдардың бастапқы құны мен тиісті жинақталған өтелімі 4.104.796 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 2.981.191 мың теңге).

2015 жыл үшін аяқталмаған құрылыс құнына кіргізілген тозу сомасы 17.419 мың теңгені құрады (2014 жыл үшін: 13.675 мың теңге).

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс 496.573 мың теңге көлемінде (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 2.489.518 мың теңге) құрылыс жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы бөлшектерді қамтиды. Мұндай төмендеу негізінен 2015 жылы «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасы аясында өндірістік объектілерді салуға және қайта жаңартуғаарналған материалдар мен босалқы бөлшектерді қолданумен байланысты.

Егер активтер жинақталған тозуды және жинақталған құнсыздануды шегергендегі бастапқы құны бойынша есепке алынған болса, жекелеген қаржылық есептілікке енгізілуі мүмкін негізгі құралдардың әрбір қайта бағаланған жіктелімінің теңгерімдік құны келесі түрде ұсынылады:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға	**928.067**	**118.066.342**	**5.056.019**	**32.827.318**	**72.663.916**	**1.165.495**	**5.945.536**	**50.923.576**	**287.576.269**
2014 жылғы 31 желтоқсанға	885.361	97.829.484	4.392.954	30.461.554	66.280.665	1.168.388	7.131.531	25.698.188	233.848.125

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

12. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Лицензиялар	Бағдарлама-малық жасақтама	Өзге де	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	145.451	1.129.545	32.506	1.307.502
Түсімдер	**9.388**	**121.937**	**4.166**	**135.491**
Шығарылу	**(5.749)**	**(47.888)**	**–**	**(53.637)**
Өтелім	**(90.854)**	**(316.786)**	**(5.173)**	**(412.813)**
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	**5.749**	**47.888**	**–**	**53.637**
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған *(11-ескертпе)*	**1.118**	**447.598**	**–**	**448.716**
Аударымдар мен ауыстырулар	**(1.830)**	**1.830**	**–**	**–**
2015 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	**63.273**	**1.384.124**	**31.499**	**1.478.896**
2013 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	146.430	995.600	28.414	1.170.444
Түсімдер	–	168.119	6.762	174.881
Шығарылу	(3.712)	(30.799)	(528)	(35.039)
Өтелім	(68.307)	(325.506)	(4.708)	(398.521)
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	3.712	30.799	528	35.039
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған *(11-ескертпе)*	49.949	308.711	2.038	360.698
Аударымдар мен ауыстырулар	17.379	(17.379)	–	–
2014 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	145.451	1.129.545	32.506	1.307.502
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Бастапқы құн	**468.182**	**4.493.753**	**88.486**	**5.050.421**
Жинақталған құнсыздану және өтелім	**(404.909)**	**(3.109.629)**	**(56.987)**	**(3.571.525)**
Қалдық құн	**63.273**	**1.384.124**	**31.499**	**1.478.896**
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Бастапқы құн	465.256	3.970.277	84.321	4.519.854
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(319.805)	(2.840.732)	(51.815)	(3.212.352)
Қалдық құн	145.451	1.129.545	32.506	1.307.502

13. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ұзақ мерзімді активтер келесі түрде берілген:

Ұзақ мерзімді алғытөлемдер жәнеөзге де ұзақ мерзімді активтер

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытөлемдер	**7.114.714**	10.814.157
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	**16.632**	10.341
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	**(53.258)**	(99.526)
Жиыны	**7.078.088**	10.724.972

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

13. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР (жалғасы)

Ұзақ мерзімді алғытөлемдер және өзге де ұзақ мерзімді активтер (жалғасы)

Негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдерге қатысты күмәнді қарыздар бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
1 қаңтарға	**99.526**	99.330
Бір жылға есептеу *(20-ескертпе)*	**(197)**	196
Алғытөлемдерді есептен шығарудағы қолдану	**(46.071)**	–
31 желтоқсанға	**53.258**	99.526

Негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдер теңгемен көрсетіледі.

Еншілес ұйымдарға инвестициялар

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес ұйымдарға инвестициялар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
BTL	**47.074.550**	47.074.550
Минус: BTL инвестицияның құнсыздануы	**(18.865.686)**	(18.865.686)
Жиыны	**28.208.864**	28.208.864

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы инвестициялар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
ҚҚҚ	**6.500.000**	6.500.000
МұнайТас	**904.945**	904.945
Жиыны	**7.404.945**	7.404.945

14. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де кредиторлық берешек келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек	**15.250.927**	14.427.444
Байланысты тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек *(26-ескертпе)*	**801.849**	672.626
Үшінші тараптардың өзге де кредиторлық берешегі	**441.898**	193.726
Байланысты тараптардың өзге де кредиторлық берешегі *(26-ескертпе)*	**672**	–
Жиыны	**16.495.346**	15.293.796

Сауда және өзге де кредиторлық берешек аяқталмаған күрделі құрылысқа қатысты байланысты және үшінші тараптар алдындағы 13.454.045 мың теңге көлеміндегі берешекті қосатын (2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 9.412.619 мың теңге).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

14. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	**16.454.586**	15.258.129
АҚШ долларымен	**23.152**	20.458
Еуромен	**15.038**	8.990
Ресей рублімен	**2.570**	6.219
Жиыны	**16.495.346**	15.293.796

15. РЕЗЕРВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтердегі қозғалыскелесі түрде берілген:

Қысқа мерзімді резервтер

Мың теңгемен	**Қысқа мерзімді қызметкер-лерге сыйақы**	**Экология резерві**	**Өзге де резервтер**	**Барлығы**
2014 жылғы 31 желтоқсанға	408.757	41.125	53.567	503.449
Бір жылға резервті есептеу		**11.079**	**–**	**11.079**
Резервті пайдалану	**(486.927)**	**(11.079)**	**(53.567)**	**(551.573)**
Ұзақ мерзімдіден қысқа мерзімге ауыстырылған қызметкерлердің сыйақысы	**513.194**	**–**	**–**	**513.194**
2015 жылғы 31 желтоқсанға	**435.024**	**41.125**	**–**	**476.149**
2013 жылғы 31 желтоқсанға	322.000	41.642	–	363.642
Бір жылға резервті есептеу		(7)	53.567	53.560
Резервті пайдалану	(416.191)	(510)	–	(416.701)
)Ұзақ мерзімдіден қысқа мерзімге ауыстырылған қызметкерлердің сыйақысы	502.948	–	–	502.948
2014 жылғы 31 желтоқсанға	408.757	41.125	53.567	503.449

Ұзақ мерзімді резервтер

Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер

Негізінен, зейнетақыға қосымша төлемнен және барлық қызметкерлерге қатысты мерейтой күндеріне байланысты төлемнен тұратын Компанияның қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелері бар. Бұл төлемдер қамсыздандырылмаған.

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
Жылдың басына белгіленген қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	**11.613.360**	9.655.180
Таза пайыздық шығыстар *(24-ескертпе)*	**832.855**	579.311
Ағымдағы жылдың қызметтер құны *(19, 20-ескертпе)*	**1.070.515**	802.461
Актуарлық залалдар *(17-ескертпе)*	**2.503.907**	992.599
Төленген сыйақылар	**(486.927)**	(416.191)
Жылдың аяғына белгіленген қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер, соның ішінде:	**15.533.710**	11.613.360
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	**435.024**	408.757
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	**15.098.686**	11.204.603

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

15. РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)

Ұзақ мерзімді резервтер (жалғасы)

Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, Компанияның пайдалануды аяқтағаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және кейіннен қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу шараларын жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар.

Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер құрамында қалдықтарды орналастыру полигондарын жою резерві көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес құрылған, ол бойынша қалдықтарды орналастыру полигон иесі жерді қайта өңдеу және полигон жабылғаннан кейін қоршаған ортаға әсерін мониторингтеу бойынша шаралар жүргізу үшін жою қорын құрады. Сонымен қатар, жою қорын құрмай полигонды пайдалануға тыйым салынған.

Компания ағымдағы үздік есептік бағалауды ескере отырып, ұзақ мірзімді резервтерді қайта қарады. Пайдаланылған болжалдар мен дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістерге сезімталдық *4-ескертпеде* көрсетілген.

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
1 қаңтарға сальдо	**20.631.009**	16.677.538
Актив арқылы есептеу *(11-ескертпе)*	**1.674.849**	962.826
Бағалауды өзге жиынтық кіріс арқылы қайта қарау	**(1.157.829)**	1.678.425
Бағалауды пайдалар мен залалдар арқылы қайта қараудан болған (пайда)/залал *(21, 22-ескертпе)*	**(443.410)**	275.965
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервінің өтелімі *(24-ескертпе)*	**1.295.082**	1.036.255
31 желтоқсанға сальдо	**21.999.701**	20.631.009

16. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы міндеттемелер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлем *(26-ескертпе)*	**11.330.298**	10.615.166
Үшінші тараптардан алынған алғытөлем	**6.091.925**	6.036.448
Байланысты тараптардың алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек *(26-ескертпе)*	**5.923.268**	2.871.849
Үшінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек	**4.035.988**	2.464.587
Төлемге салықтар	**1.056.377**	886.648
Зейнетақы қоры алдындағы кредиторлық берешек	**693.938**	659.667
Байланысты тараптардан болашақ кезеңдер кірістерінің ағымдағы бөлігі *(26-ескертпе)*	**–**	260.305
Өзге де міндеттемелер	**94.685**	201.564
Жиыны	**29.226.479**	23.996.234

Еңбекақы құрамына еңбекақы төлеу бойынша ағымдағы берешектер, жыл қорытындысы бойынша сыйақы төлеу бойынша міндеттемелер, демалысақы төлеу бойынша міндеттемелер бойынша ағымдағы берешектер кіреді.

17. КАПИТАЛ

Жарғылық (акционерлік) капитал

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шығарылған және 62.503.284 мың теңге көлемінде толық төленген 384.635.600 жай акциядан құралды, жариялған бірақ шығарылмаған және төленбеген 1 акцияны қоспағанда.

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал 2012 жылы Компанияның акцияларды шығаруға байланысты 565.717 мың теңге мөлшерінде шеккен кеңес беру қызметтердің құны шегеріліп көрсетілді және 61.937.567 мың теңгені құрады.

17. КАПИТАЛ (жалғасы)

Акционерге төлем

Дивидендтер

2015 жыл ішінде Компания Акционерлер жалпы жиналысының 2015 жылғы 20 мамырдағы шешіміне сәйкесөз акционерлеріне 1 акцияға 120,71 теңге есебімен 46.429.363 мың теңге (2014 жылы: 1 акцияға 109 теңге есебімен 41.925.280 мың теңге): оның ішінде ҚМГ-ға – 41.786.427 мың теңге (2014 жылы: 37.732.752 мың теңге), миноритарлық акционерлерге – 4.642.936 мың теңге (2014 жылы: 4.192.528 мың теңге) төледі.

Резервтер

2015 жылғы 31 желтоқсандағы резервтер 98.847.414 мың теңге сомасында негізгі құралдарды қайта бағалау бойынша резерв (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 108.539.359 мың теңге) және 3.813.636 мың теңге сомасында өзге де резервтегі залал сомасын қамтиды (2015 жылғы 31 желтоқсанға: залал 1.810.510 мың теңге).

2015 жылдың 12 айы бойынша негізгі құралдарды қайта бағалау резервінің өзгеруі келесімен байланысты:

- 715.137 мың теңге сомасында (салық әсерін шегергенде) негізгі құралдарды қайта бағалау мен құнсыздануданболған залалмен (2014 жылдың 12 айы үшін: залал 15.798.559 мың теңге);
- 926.264 мың теңге сомасында (салық әсерін шегергенде) активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қалпына келтіру міндеттемелері бойынша болжауларын қайта қараудан болған кіріспен (2014 жылдың 12 айы үшін: залал 1.342.740 мың теңге);
- 9.903.072 мың теңге сомасында оның өтелімін бөлінбеген пайда есебіне жатқызумен (2014 жылдың 12 айы үшін: залал 13.251.027 мың теңге).
- 2.503.907 мың теңге көлемінде белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспарлары үшін қайта бағалаған бойынша актуарлық шығындарды тану салдарынан ережелеріне өзгерту.

Өзге де резервтері өзгеруі белгіленген төлемдері бар жоспарларының қайта бағалануынан болған 2.503.907 мың теңге сомасында актуарлық залалдарды танумен байланысты (2014 жылдың 12 айы үшін: залал 992.599 мың теңге), осы резервтердің өзгерістерінің салық әсері сәйкесінше 500.781 мың теңгені және 198.520 мың теңгені құрады.

Өзге де

Директорлар кеңесінің 2015 жылғы 14-15 қазандағы шешімі негізінде Компания 2015 жылғы 5 қарашада ҚМГ-ға 2016 жылғы 30 маусымға дейінгі өтеу мерзімімен 20 миллиард теңге мөлшерінде пайызсыз қарыз берді. Компания 1.644.382 мың теңге мөлшерінде берілген қарыз бойынша дисконтты бөлінбеген пайдада таныды және дисконт өтелімі 379.461 мың теңгені құрады *(26-ескертпе)*.

18. ТҮСІМ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшінтүсім келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	**176.036.600**	164.393.577
Құбырларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	**8.918.816**	8.230.639
Су тасымалдау қызметтері	**6.603.736**	6.860.568
Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлем	**1.294.978**	6.714.971
Мұнайды көлік экспедициялау қызметтері	**594.761**	639.557
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	**58.222**	91.553
Өзге де	**110.479**	65.590
Жиыны	**193.617.592**	186.996.455

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшінүш ең үлкен жүк жіберушіден түскен түсім, тиісінше,49.586.658 мың теңгені, 24.980.450 мың теңгені және 14.828.129 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін үш ең үлкен жүк жіберушіден түскен түсім, тиісінше, 45.143.090 мың теңгені, 23.386.961 мың теңгені және 14.414.475 мың теңгені құрады).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

18. ТҮСІМ (жалғасы)

Кем жеткізілмеген және кем мәлімделмеген мұнай көлемдері үшін ақыдан түсетін кірістерді Компания «айда немесе төле»шарттары негізінде мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған келісім шарттарына сай алды. 2015 жылда мәлімделмеген мұнай көлемдерінің төлемінің кеміуі (Қашаған жобасына қатысушы) жүк жіберушілерінің келісім шарт мерзімінің (2014 жылғы желтоқсанда) өтуімен байланысты.

19. САТЫЛҒАН ТАУАРЛАР МЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өткізімнің өзіндік құны келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	**41.717.985**	38.215.396
Тозу және өтелім	**30.565.239**	29.989.638
Электроэнергиясы	**6.818.036**	6.141.079
Отын және материалдар	**6.283.694**	5.650.290
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	**5.125.659**	4.593.362
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	**4.436.374**	5.209.063
Күзет қызметтері	**3.955.479**	4.202.648
Газ бойынша шығындар	**2.559.678**	2.435.270
Әуеден күзету қызметтері	**1.608.525**	1.474.160
Еңбек қызметі аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы бойынша шығындар	**1.004.841**	754.969
Іссапар шығыстары	**857.037**	870.894
Құбырларды диагностикалау	**843.692**	624.316
Қоршаған ортаны қорғау	**473.387**	952.258
Сақтандыру	**441.544**	430.429
Байланыс қызметтері	**253.619**	248.990
Операциалық жал	**105.763**	9.930
Өзге де	**2.079.922**	2.308.979
Жиыны	**109.130.474**	104.111.671

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы 2014 жылғы 1 сәуірінен және 2015 жылғы 1 қаңтарынан бастап өндірістік қызметкерлердің жалақысын индекстеумен байланысты.

20. ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалпы және әкімшілік шығыстар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	**6.082.875**	5.702.229
Тозу және өтелім	**720.751**	673.800
Кеңес беру қызметтері	**515.084**	449.441
Кеңсеге қызмет көрсету	**461.243**	370.071
Өтелуге тиісті емес ҚҚСбойынша шығыстар	**240.830**	293.703
Іссапар шығыстары	**188.036**	218.201
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	**182.983**	193.888
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	**174.596**	154.171
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	**170.780**	132.865
Оқыту	**145.541**	134.055
Материалдар және отын	**136.250**	124.680
Банк қызметтері	**123.716**	130.459
Күмәнді берешек бойынша резервті есептеу, нетто	**107.656**	3.251
Байланыс қызметтері	**104.524**	106.217
Еңбек қызметі аяқталғанға байланысты қызметкерлерге сыйақы бойынша шығындар	**65.674**	47.492
Ескірген тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервті есептеу/ (қайтару), нетто	**6.644**	(5.342)
Қайырымдылыққа арналған шығыстар	**–**	2.013.569
Өзге де	**604.501**	628.408
Жиыны	**10.031.684**	11.371.158

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

20. ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Қайырымдылыққа арналған шығыстардың артуы негізінен Атырау облысында 300 орынды орта мектептің және Оңтүстік Қазақстан облысында 280 орынды балабақшаның және Павлодар облысында 320 орынды балабақшаның құрылысына демеушілік көмек бөлінуімен байланысты

21. ӨЗГЕ ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда жылдар үшінөзге де шығыстар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
Негізгі құралдардың құнсыздануы	**1.330.882**	294.384
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервін қайта караудан болған шығыстар	**–**	275.965
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған шығыстар, нетто	**1.159.443**	160.452
Әрекетсіз тұрған мұнай айдаустанцияларын жою бойынша шығыстар	**26.538**	89.126
Тауарлы-материалдық қорларды өткізуден болған шығыстар	**16.307**	–
Сатуға арналған активтерді өткізуден түскен шығыстар, нетто	**14.676**	–
Өзге де шығыстар	**47.825**	4.313
Жиыны	**2.595.671**	824.240

22. ӨЗГЕ КІРІСТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда жылдар үшін өзге де операциялық кірістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервін қайта караудан болған кірістер *(15-ескертпе)*	**443.410**	–
Айыппұлдар мен өсімақылардан болған кірістер	**387.504**	604.660
Байланысты тараптардан болған болашақ кезеңдер кірістерінің өтелімі *(26-ескертпе)*	**260.305**	312.366
Тауарлы-материалдық қорларды сатудан болған кірістер	**60.500**	248.512
Есептен шығарылған кредиторлық берешектен түскен кірістер	**41.920**	74.793
Басқару қызметтеріне төлем	**3.039**	13.688
Сатуға арналған активтерді өткізуден түскен кірістер, нетто	**–**	61.090
Өзге де кірістер	**45.390**	91.597
Жиыны	**1.242.068**	1.406.706

23. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БОЙЫНША ТҮСКЕН КІРІСТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда жылдар үшінкезеңдерде қаржылық кірістеркелесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
Банк салымдарының және ағымдағы шоттардың пайыздық кірісі	**2.549.552**	4.380.727
Дивидендтік кіріс	**2.759.120**	717.897
Пайыссыз қарыз бойынша дисконт *(26-ескертпе)*	**379.461**	–
Қызметкерлерге берілген қарыздар: дисконт өтелімі	**28.483**	14.292
Жиыны	**5.716.616**	5.112.916

24. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін қаржылық шығындар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервінің өтелімі *(15-ескертпе)*	**1.295.082**	1.036.255
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар *(15-ескертпе)*	**832.855**	579.311
Өзге де қаржылық шығындар	**43.063**	–
Жиыны	**2.171.000**	1.615.566

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

25. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін табыс салығыкелесі түрде берілген:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	**22.595.962**	13.390.137
Өткен кезеңдер үшін шығыстар/(үнемділік)	**1.175.541**	(33.207)
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша (үнемділік)/шығыстар	**(1.836.530)**	5.553.270
Табыс салығы	**21.934.973**	18.910.200

2015 және 2014 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген табыс салығы мен бухгалтерлік пайда бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы тексеру:

Мың теңгемен	**2015 жыл**	2014 жыл
Салық салуға дейінгі пайда	**101.577.702**	76.608.372
Салықтың ресми мөлшерлемесі	**20%**	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	**20.315.540**	15.321.674
Бұрынғы жылдардың декларацияларын түзету	**1.175.541**	(33.207)
Тұрақты айырмалардың салық әсері		
Инвестициялар бойынша дивидендтер түрінде салық салынбайтын кіріс	**(551.824)**	(143.579)
Артық мұнайдың танылмаған кірісі	**605.683**	1.142.794
Жеңілдетілген салық салынатын елдеріндегі шетел кәсіпорындардың танылмаған кірісі	**403.648**	2.133.390
Өзге де (салық салынбайтын) / шегерілмейтін шығыстар	**(13.615)**	489.128
Жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	**21.934.973**	18.910.200

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

25. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Қаржылық жағдай туралы тиісті есептердің жасалу күніне жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негіздеме аралығындағы уақытша айырмаларға қолданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген мерзімі ұзартылған салық сальдосы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	**Пайда мен залал есебіне жатқызу**	**Өзге де жиынтық кіріске жатқызу**	2014 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Өзге де жиынтық кіріске жатқызу	2014 жылғы 1 қаңтар
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер							
Қызметкерлерге беретін сыйақылар мен өзге де ақылар және тиісті шығындар	**3.481.748**	**(108.108)**	**500.781**	3.089.075	(131.432)	198.520	3.021.987
Күмәнді қарыздар бойынша резерв	**158.066**	**10.446**	**–**	147.620	650	–	146.970
Ескірген және өтімсіз тауар-материалдық қорына резерв	**3.573**	**(1.082)**	**–**	4.655	(2.161)	–	6.816
Төлемге салық	**124.364**	**27.002**	**–**	97.362	(156.528)	–	253.890
Қоршаған ортаны қорғауміндеттермелер бойынша және өзге де резервтер	**49.656**	**979**	**–**	48.677	(2.191)	–	50.868
Активтерді пайдалануданшығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резерві	**4.358.509**	**504.324**	**(231.565)**	4.085.750	457.097	335.685	3.292.968
Қызметкерлерге қарыз беру	**–**	**–**	**–**	–	(5.083)	–	5.083
Бақылаудағы шетел кәсіпорындарының кірісі	**–**	**–**	**–**	–	(1.796.407)	–	1.796.407
Байланысты тараптардың келешек кезеңдегі кірістері	**–**	**(52.061)**	**–**	52.061	(62.473)	–	114.534
	8.175.916	**381.500**	**269.216**	7.525.200	(1.698.528)	534.205	8.689.523
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер							
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестиция	**(176.032)**	**–**	**–**	(176.032)	–	–	(176.032)
Негізгі құралдар	**(45.516.846)**	**1.455.030**	**178.784**	(47.150.660)	(3.854.742)	3.949.639	(47.245.557)
	(45.692.878)	**1.455.030**	**178.784**	(47.326.692)	(3.854.742)	3.949.639	(47.421.589)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша таза міндеттемелер, нетто	**(37.516.962)**	**1.836.530**	**448.000**	(39.801.492)	(5.553.270)	4.483.844	(38.732.066)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

25. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Негізгі құралдар бойынша мерзімі ұзартылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алудағы өтелімнің түрлі мөлшерлемелерінің, негізгі құралдардың қайта бағалануы мен құнсыздануынан болған әділетті құнын түзету салдарынан негізгі құралдарды есепке алуда салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

2014 жылы Компания Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес бақыланатын шетелдік кәсіпорындардың жеңілдікпен салық салынатын елдерде алынған табыстары бойынша өтелетін салық активтеріне қатысты бағаны өзгертті. Тиісінше Компания 1.796.407 мың сомаға мерзімі ұзартылған салықтар бойынша активтерді тануды доғарды.

26. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім қабылдаған кезде екінші жаққа едәуір әсер етсе, 24 ҚЕХС *«Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуға»* сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін қатынасты бағалаған кезде тек заңдығына ғана емес, қарым-қатынастың егжей-тегжейіне назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылмаған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2015 және 2014 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанына тиісті сальдо көрсетілген.

Байланысты тараптардансаудалық және басқа да дебиторлық берешек келесідей берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		**719.246**	1.261.676
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		**675.470**	640.772
«Самұрық-Казына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		**223**	206
Байланысты тараптардың ағымдағы сауда дебиторлық берешегінің жиыны	8	**1.394.939**	1.902.654
ҚМГ мен «Самұрық-Казына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі	8	**36.122**	102.156
Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешектің жиыны		**1.431.061**	2.004.810

Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер келесідей берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		**1.684.777**	361.049
«Самұрық-Казына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		**156.322**	86.746
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		**–**	81
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	10	**1.841.099**	447.876

Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздаркелесідей көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	**2015 год**	2014 год
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар			
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыздар		**18.735.079**	–
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар жиыны	7	**18.735.079**	–

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

26. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Байланысты тараптар алдында саудалық және өзге де кредиторлық берешек келесідей берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		**546.793**	628.994
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		**255.056**	43.632
	14	**801.849**	672.626
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында өзге де кредиторлық берешек	14	**672**	–
Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешектің жиыны		**802.521**	672.626

Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер келесідей көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		**10.845.082**	10.117.534
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		**485.209**	497.617
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		**7**	15
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер жиыны	16	**11.330.298**	10.615.166

Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер келесідей көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында көлік экспедициясының қызметтері үшін берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдындакөлік экспедициясының қызметтері үшін берешек		**5.923.268**	2.871.849
	16	**5.923.268**	2.871.849
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар			
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар		**8.062**	6.155
		8.062	6.155
Байланысты тараптардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы бөлігі			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы бөлігі		**–**	260.305
	16	**–**	260.305
Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны		**5.931.330**	3.138.309

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

26. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Компанияның байланыс тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесідей берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жыл	2014 жыл
Байланыс тараптарға сату			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен кіріс		**111.540.478**	104.948.037
Бірлескен кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен кіріс		**7.612.064**	7.048.142
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардға көрсетілген қызметтерден түскен кіріс		**5.361.313**	6.724.720
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де қызметінен түскен кіріс		**28.096**	19.852
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарының өзге де қызметінен түскен кіріс		**–**	8
Жиыны		**124.541.951**	118.740.759

«ҚМГ» АҚ-тың жалпы бақылауында тұрған кәсіпорындардың негізгі қызметінен түсетін түсім негізінен мұнай және су тасымалдау жөніндегі қызметтермен байланысты.

Байланысты тараптардан сатып алу	**2015 жыл**	2014 жыл
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	**9.143.656**	8.234.819
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	**2.691.546**	1.250.632
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдар мен қорларды сатып алу	**477.324**	1.107.080
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді және қорларды сатып алу	**550.760**	174.016
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	**–**	17.758
Жиыны	**12.863.286**	10.784.305

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Компанияның өзге де операциалық кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жыл	2014 жыл
Байланысты тараптардан болған өзге де кірістер			
Байланысты тараптардан болған алдағы кезеңдер кірістерінің өтелімі	22	**260.305**	312.366
Жиыны		**260.305**	312.366

Байланысты тараптардантүскен қаржылық кіріскелесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жыл	2014 жыл
Байланысты тараптардан түскен қаржылық кіріс			
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыз бойынша дисконт		**379.461**	–
Жиыны	23	**379.461**	–

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Компанияның дивидендтік кіріскелесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Байланысты тараптардан түскен дивидендтік кіріс		
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан түскен дивидендтік кіріс	**1.735.020**	637.620
Жиыны	**1.735.020**	637.620

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

26. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Негізгі басқарушы қызметкерлердің мүшелеріне сыйақы төлеу жалпы сомасы келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	**2015 жылғы 31 желтоқсан**	2014 жылғы 31 желтоқсан
Жалақы	**151.005**	146.847
Қысқа мерзімді сыйақы	**40.915**	33.355
Өткен жылдың қорытындысы бойынша сыйақылар	**236.292**	219.238
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін төленетін сыйақылар	**1.306**	1.062
Жиыны	**429.518**	400.502
Адам саны	**8**	8

27. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Қызмет жүргізу шарттары

Нарықтық экономиканың талаптарына сәйкес, Қазақстан экономикалық реформалар және өзінің құқықтық, салық және нормативтік базасын дамытуды жалғастыруда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы осы реформалар мен әзірлемелерге және экономикалық, қаржылық және ақша-кредит саясаты саласындағы Үкімет қабылдаған шаралардың тиімділігіне тәуелді.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2015 жылғы 20 тамыздан бастап АҚШ долларына және басқа да негізгі валюталарға қатысты теңгенің айырбас бағамын бұрынғы деңгейде ұстап тұрудан бас тартуға, валюталық басқыншылық көлемдерін төмендетуге және теңгенің айырбас бағамын қалыптастыру үдерісіне араласуды қысқартуға шешім қабылдады. 1 АҚШ долларының құнсыздануға дейін ресми бағамы 188,38 теңгені құрады. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ долларының айырбас бағамы 340,01 теңгені құрады.

2015 жылы мұнай бағасының айтарлықтай төмендеуі және қазақстандық теңгеніңқұнсыздануы Қазақстан экономикасына айтарлықтайтеріс әсер етуі жалғастырылды. Басқа да факторлармен бірге осы факторлардың жиынтығы капиталдың қол жетімділігінің төмендеуіне, капиталдың құнын артуына, инфлияцияның жәнеэкономикалық өсуіне қатыстыбелгісіздіктің төмендеуіне әкелді. Компания басшылығы ағымдағы ортада Компанияның тұрақтылығын қолдау үшін тиісті шаралар қабылдайтынына сенімді.

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-мағынасы болады.Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірі болуы мүмкін. Қазақстанда қолданыстағы заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылыққа қолданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте қатаң.

Айыппұлдық ықпалшараға 2,5-ке көбейтілген, Қазақстан Ұлттық банкімен белгіленген, қайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 50% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың күнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, қазіргі уақытқа дейін шығысқа жатқызатын және 2015 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2015 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнамаға түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша Компанияның ұстанымы осы жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілген жағдайларды қоспағанда расталады деген ықтимал бар.

27. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Салық салу (жалғасы)

Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау кең масштабта таралған және халықаралық бизнеске тура немесе жанама қатысты көптеген операцияларына қолданылады, бұл ретте операция қатысушылары байланысты тараптар болатындығына немесе болмайтындығына назар аудармайды. Трансфертті баға белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын салықтар, «ұзартылған қол» қағидаты бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелгенін талап етеді.

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген. Жаңа заң толық емес және заңның кейбір ережелеріне байланысты жағдай бар.Оның үстіне, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған егжей-текжей жетекшілік ету нормалары жоқ. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті баға белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті баға белгілеу туралы заңнамасымен байланысты екіұштылықтың болуы салық органдарының Компанияның ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдауына әкелу қауіптілігі бар, ол деген 2015 жылдың 31 желтоқсанға қосымша салықтарға, айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеліп соқтырады.

Басшылық 2015 жылдың 31 желтоқсандағы қолданыстағы заңнамаға түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Компания ұстанымы құпталады деген ықтимал бар.

Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау бойынша заңнама даму үрдісі үстінде, сондықтан үнемі өзгерістерге шалдығады. Бар ережелердің, азаматтық талаптардың дәлме-дәл түсіндіруі немесе заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ықтимал міндеттемелер толық бағаланбайды. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Компанияның қаржы жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді, тек осы жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда *(4, 15-ескертпелер)*.

Сақтандыру мәселелері

Қазақстан Республикасында сақтандыру саласы даму сатысында, сондықтан әлемнің басқа өңірлерінде таралған сақтандырудың көптеген нысандары бізде әлі қол жетімді емес. Компания мүлікті сақтандыру, үшінші тұлға алдында Компанияның немесе оның қызметіне жататын объектілерде болған апаттан мүлікке немесе қоршаған ортаға залал келтірілгені үшін жауапкершілік артады.

Шарттық міндеттемелер

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның негізгі құралдар мен құрылыс қызметін сомасы 41.288.864 мың теңгеге (2014 жылғы 31 желтоқсан: 29.152.744 мың теңге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған.

28. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Компанияның негізгі қаржылық міндеттемелер құрамына саудалық және өзге де кредиторлық берешектер кіреді. Көрсетілген қаржы құралдары ең басты Компанияның шаруашылық қызметін қаржыландыруға қолданылады. Компанияның шаруашылық қызметінің нәтижесінде пайда болған Компанияда саудалық дебиторлық берешек, ақша қаражаттары мен олардың баламалары бар.

Компания нарық тәуекеліне бейім, ол пайыздық мөлшерлемемен байланысты тәуекелден, несиелік тәуекелден, валюталық тәуекелден және өтімділік тәуекелден тұрады.

Компания басшылары шолу жасайды және осы тәуекелдерді басқару үшін қабылданатын келесі шараларды бекітеді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

28. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Несиелік тәуекел

Компания мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Компания саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай саудалық операцияларын жасауды қалайтын барлық клиенттер, несиелік тексеру рәсімінен өтуге тиісті. Сондай-ақ, Компанияға берешекті қайтармау тәуекелін төмендетуде сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең жоғары мөлшері дебиторлық берешектің теңгерім құны болады. Компанияда несиелік тәуекелдің маңызды шоғырлануы жоқ.

Компания салымдарды қазақстандық банктерге орналастырады *(6 және 7-ескертпелер)*. Компания басшылығы төтенше несиелік тәуекелдерді болдырмау мақсатында осы банктердің несие рейтингін мерзімді қарастырады. Компания басшылығы жақындағы халықаралық несиелік дағдарыс пен одан кейін болған жергілікті банктердің несиелік рейтингілерінің өзгерістері төтенше несиелік тәуекелділігінің себебі деп саналмайды. Тиісінше, банк салымдары бойынша құнсыздануға қор керек емес.

Келесі кестеде «Moody's» пен «Fitch Ratings»және «Standard&Poor's» агентіктерінің несие рейтингін қолдана отыра есепті күнге банк салымдарымен банктің ағымдағы шоттарында ақша қаражаттары бойынша сомалар көрсетілген:

Банктер	Орналасқан жері	Рейтинг 2015 жыл	Рейтинг 2014 жыл	2015 жыл	2014 жыл
«Халық Банк» АҚ	Қазақстан	**BB+/Келеңсіз**	BB/Тұрақты	**47.532.496**	43.355.993
«Сбербанк России»	Қазақстан	**BB+/Келеңсіз**	BB+/Келеңсіз	**6.897.362**	2.000.951
«ЦеснаБанк» АҚ	Қазақстан	**B+/Тұрақты**	B+/Тұрақты	**3.408.853**	8.787.871
«Delta bank» АҚ	Қазақстан	**B/Тұрақты**	–	**3.104.623**	985.401
«НБК-Банк» АҚ	Ресей	**BB+/Келеңсіз**	–	**495**	–
«Сбербанк России»АҚ	Ресей	**BB+/Келеңсіз**	BB+/ Келеңсіз	**73**	180
«RBS Банк» АҚ	Қазақстан	**A3/Жағымды**	A3/Келеңсіз	**58**	12
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Қазақстан	**B-/Келеңсіз**	B/Тұрақты	**30**	19.958.265
«ГазБанк» ЖАҚ	Ресей	**B3/Тұрақты**	–	**30**	167
«Сити Банк» АҚ	Қазақстан	**–**	A2/Тұрақты	**–**	10
Жиыны				**60.944.020**	75.088.850

Өтімділік тәуекел

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Компания ақша қаражаттарының тапшылық тәуекелдігіне бақылау жасайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мерзімі (мысалы, дебиторлық берешек, басқа да қаржы активтері), сондай-ақ операциялық қызметтен болатын болжамды ақша ағымдары талданады.

Келесі кестеде 2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанына Компанияның қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

Мың теңгемен	Сұраныс бойынша	<1 жыл	1 жылдан 2 жылға дейін	2 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2015 жылдың 31 желтоқсанына						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	**–**	**16.456.906**	**1.951**	**31.572**	**4.917**	**16.495.346**
Жиыны	**–**	**16.456.906**	**1.951**	**31.572**	**4.917**	**16.495.346**
2014 жылдың 31 желтоқсанына						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	–	15.073.298	47.929	172.569	–	15.293.796
Жиыны	–	15.073.298	47.929	172.569	–	15.293.796

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

28. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Валюталық тәуекелдік

Валюталық тәуекелдікке ұшырайтын, шетел валютасымен берілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

Мың теңгемен	АҚШ доллары	Ресей рублі	Еуро	Өзге де валюталар	Жиыны
2015 жылдың 31 желтоқсанына					
Активтер	**46.182.339**	**6.655**	**–**	**–**	**46.188.994**
Міндеттемелер	**23.826**	**49.778**	**15.038**	**–**	**88.642**
2014 жылдың 31 желтоқсанына					
Активтер	51.545.997	5.791	–	–	51.551.788
Міндеттемелер	37.492	53.998	8.990	–	100.480

Компанияның операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін Компанияда ресми құралдар жоқ.

Компания пайдасының сезімталдығын салық салмау алдында (активтер мен міндеттемелердің әділ құнының өзгеруіне байланысты), егер өзге параметрлер тұрақты болса,АҚШ долларынажәне ресей рубліне қатысты айырбас бағамының өзгеруіне қарай талдау келесі кестеде берілген. Компания капиталына әсер етпейді.

Мың теңгемен	Валюта айырбас бағамының ұлғаюы/ төмендеуі	Салық салуға дейін пайдаға әсері
2015 жыл		
АҚШ доллары	**+60,00%**	**27.695.108**
	-20,00%	**(9.231.703)**
2015 жыл		
Ресей рублі	**+40,00%**	**(17.249)**
	-29,00%	**12.506**
2014 жыл		
АҚШ доллары	+17,37%	8.947.416
	-17,37%	(8.947.416)
2014 жыл		
Ресей рублі	+33,54%	(16.168)
	-33,54%	16.168

Капиталды басқару

Капиталды басқаруға байланысты Компанияның негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Компания қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту.

Компания капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Компания капитал құрылымын сақтау немесе өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды қайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанындаКомпанияда үлкен берешек сомасы болған жоқ. Компанияда есепті күнге берешектен асатын ақша қаражаттарының едәуір сомасы бар.

Қаржы құралдарының әділ құны

Ақша қаражаттарының, банктердегі депозиттердің, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, байланысты тараптарға қарыздың, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің, басқа да қаржылық міндеттемелердің теңгерімдік құны мұндай қаржы құралдарының қысқа мерзімділігіне орай шамамен олардың әділ құнына тең.